

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav světových dějin

Bakalářská práce

Veronika Hamplová

Panství Albrechta z Valdštejna po roce 1618

Albrecht von Wallenstein's dominions after 1618

Vedoucí práce: prof. PhDr. Jan Županič, Ph.D.

2016

Poděkování

Veliký dík patří v první řadě vedoucímu mé práce, prof. PhDr. Janu Županičovi, Ph.D. za mnoho přínosných rad, které mi v průběhu vypracovávání mé práce udělil, a za jeho skvělé vedení. Děkuji také své rodině a přátelům za trpělivost a podporu.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 1. 8. 2016

Abstrakt

Práce se věnuje postupnému územnímu vývoji panství v držení Albrechta z Valdštejna, a to nejen jako přímého vlastníka, nýbrž též jako lenního pána. Významná část pozornosti byla zaměřena na studium správního vývoje frýdlantského vévodství a jeho specifické postavení v rámci českých zemí. Za počáteční bod byl zvolen rok 1618, kdy vypuklo povstání českých stavů, díky jehož porážce přišel Valdštejn k většině svých majetků. Práce sleduje zisky nejen v rámci Čech, ale zabývá se také epizodní držbou vévodství Meklenburského či slezských knížectví.

Klíčová slova

Albrecht z Valdštejna, panství

Abstract

This thesis deals with the gradual territorial development of dominions held by Albrecht von Wallenstein not only as a direct owner but also as a feudal lord. A significant part of attention of this thesis is focused on studying of the administrative development of the duchy of Friedland and its specific status within the Czech lands. As the starting point the year 1618 was chosen, when the Bohemian revolt started. Thanks to its defeat Wallenstein got most of his estates. This thesis investigates gains not only within Bohemia but also describes the episodic tenure of duchy of Mecklenburg and the Silesian principalities.

Key words

Albrecht von Wallenstein, dominions

Obsah

Úvod	6
1. Vznik Frýdlantského vévodství.....	8
2. První zisky	10
3. Dědictví Smiřických.....	13
4. Další územní zisky	16
5. Lenní statky	19
6. Osudy statků po Valdštejnově smrti.....	34
7. Meklenbursko a slezská knížectví.....	42
Závěr.....	44
Seznam použité literatury	46
Seznam příloh.....	46

Úvod

Roku 1618 vypukla stavovským povstáním v Čechách třicetiletá válka, která zcela změnila život mnoha lidem, mezi něž patřil i Albrecht z Valdštejna. Ten díky své cílevědomosti a odvaze riskovat získal velké množství statků, které zahrnovaly nejen velkou oblast na severovýchodě Čech, ale i některá slezská knížectví a državy na území dnešního Německa. Je však známo, že kdo má více než ostatní, nebývá příliš oblíbeným. Když se k tomu navíc připojily Valdštejnovy často dosti nevybíravé způsoby, je pochopitelné, že si vytvořil mnoho nepřátel. Tito se mu pak snažili zabránit v dalším vzestupu a nakonec dosáhli toho, že byl Valdštejn roku 1634 odsouzen k smrti.

Roku 1618 však Albrecht z Valdštejna zdaleka ještě nebyl tím bohatým mužem, kterého známe z let pozdějších. Přesto můžeme říci, že první kroky k získání přízně u dvora již byly učiněny, když roku 1617 podpořil tažení tehdy ještě arciknížete Ferdinanda Štýrského do Furlanska.¹ Základ svého budoucího panství se mu pak podařilo získat až při rozdělování statků, které byly zkonfiskovány po porážce českých stavů na Bílé hoře. Právě pobělohorskému období se věnuje tato práce, přičemž bere na vědomí, že Valdštejnovou smrtí roku 1634 vše neskončilo. Pozornost je proto věnována i dalším osudům jeho statků.

První kapitola na základě prací současného právního historika Marka Starého a dalšího českého historika Josefa Janáčka představuje postupný vznik Frýdlantského vévodství z hlediska titulárního. Sleduje také postupný společenský vzestup Albrechta z Valdštejna. Nedílnou součástí této kapitoly je postupné vyčleňování Valdštejnových území z moci a správy českých zemských úřadů, které mělo být završeno vydáním vlastního zemského zřízení pro Frýdlantsko. Tento proces byl ovšem Valdštejnovou smrtí přerušen dříve, než stihl být dotažen do konce.

Následující kapitoly vychází především z dvoudílné práce Tomáše Václava Bílka *Dějiny konfiskací v Čechách po roce 1618*, která byla dokončena v letech 1882, respektive 1883 v případě druhého dílu. Dalším základní literaturou, ze které tyto kapitoly čerpají, je patnáctisvazkový soubor *Hrady, zámky a tvrze České od Augusta Sedláčka*, jenž byl vydáván na konci 19. a na počátku 20. století.

Druhá kapitola se věnuje období, kdy Valdštejn nabyl zásadní součást svých panství. Jedná se o zisky z let 1622–1623, mezi něž patří především panství po Kryštofovi z Redern (Frýdlantsko), Jindřichu Matyáši z Thurnu (Veliš) a Bohuchvalu Berkovi z Dubé (Bělá pod Bezdězem).

¹ JANÁČEK, J., *Valdštejn a jeho doba*, Praha 2003, s. 151.

Samostatná kapitola je věnována událostem, které předcházely zisku statků z rozsáhlé domény Smiřických. Poslední svéprávný mužský člen rodu totiž zemřel jako povstalec roku 1618 a jediným mužským dědicem tak zůstal slabomyslný Jindřich Jiří Smiřický. O poručnictví nad ním se strhl lítý boj, z něž vítězně vyšel Albrecht z Valdštejna.

Čtvrtá kapitola je dokončením kapitoly druhé. V rámci ní se seznamujeme s dosažením finálního stavu území, která měl Valdštejn ve svém výlučném vlastnictví. Ne všechny součásti jeho panství totiž měly tento status. Následuje proto pátá kapitola, jež je věnována statkům, které Valdštejn sice zakoupil, ale poté je předal dál jako léna.

Předposlední kapitola se zabývá osudy Valdštejnových statků po jeho smrti roku 1634. Valdštejn byl totiž odsouzen jako vlastizrádce a jako takovému mu byly jeho statky zkonfiskovány. Již brzy po vynesení tohoto rozsudku se Frýdlantské vévodství rozpadlo na prvočinitele a jednotlivé části našly své nové majitele nebo byly navráceny původním. Zvláštní skupinu pak tvořily statky lenní, které byly z větší části ponechány jejich tehdejšími majitelům a po určitém čase byly zproštěny manství. Závěrečná kapitola popisuje zisk Meklenburska a slezských knížectví.

1. Vznik Frýdlantského vévodství

Frýdlantské vévodství se utvářelo v době konfiskací po bitvě na Bílé hoře pod vedením Albrechta z Valdštejna a zároveň s jeho smrtí v Chebu také zaniklo. Ačkoliv tedy sice nemělo příliš dlouhého trvání, vytvořil se zde velmi specifický způsob správy. Na rozdíl od jiných územních celků, jež byly v českých zemích povýšeny na knížectví či hrabství, mělo udělení titulu vévody Albrechtovi z Valdštejna mnohem větší než jen společenský význam. Vznikl zde jakýsi stát ve státě.

Valdštejnovým hlavním cílem totiž nebylo stanout v čele české pobělohorské šlechty, nýbrž zcela se vyčlenit z jejích řad.² K tomu byl Valdštejn ochoten investovat roku 1621 nemalé sumy na půjčku císaři v době, kdy většina ostatních ziskuchtivých šlechticů čekala, že je císař odmění za jejich věrnost. Díky tomu mu 22. března spolu s Jičínem, o který požádal císaře, byla dána do zástavy panství Český Dub, Hrubá Skála, Hořice a Semily. Za to Valdštejn půjčil 50 861 zlatých v hotovosti. Další zástavou z 21. června za půjčení 85 000 zlatých bylo frýdlantské panství. Díky těmto půjčkám získal určité předkupní právo na tyto statky, jež měly být konfiskovány.³

Marek Starý ve své práci zmiňuje, že poté, co Valdštejn vykonal 4. června lenní přísahu za statky po Kryštofovi z Redern, byl 12. srpna 1622 císařským majestátem zřízen fideikomis. Valdštejn tak získal souhlas s vytvořením rodového svěřenectví z frýdlantského panství a dalších statků. Dále mohl stanovit dědické následnictví v mužské linii rodu. To se ovšem týkalo pouze příslušníků katolické církve.⁴ Josef Janáček však tvrdí, že k tomuto povýšení došlo již 5. června, tedy před samotným uzavřením kupní smlouvy.⁵

V září 1622 byl vznik fideikomisu potvrzen další císařskou listinou, jíž navíc Valdštejn získal pro sebe i své dědice právo být titulován z Valdštejna a Frýdlantu a získal také nový rodový znak. Toto mu navíc Ferdinand potvrdil 14. ledna 1623 i z pozice českého krále.⁶

13. května 1623 pak byl vydán dokument, díky němuž byl Albrecht z Valdštejna oprávněn zřizovat na svých statcích zvláštní právo. Tím se Frýdlantsko přiblížilo svým právním postavením spíše Slezsku a Lužicím. Reálně tak došlo ke snížení královské moci nad Frýdlantskem. Finálního řešení se tato otázka dočkala až později.⁷

² STARÝ, M., *Frýdlantské vévodství a jeho státoprávní postavení v rámci České koruny*, in: MALÝ, K. – SOUKUP, L. (edd.), *Vývoj české ústavnosti v letech 1618-1918*, Praha 2006, s. 136.

³ JANÁČEK, s. 230–231.

⁴ STARÝ, *Frýdlantské vévodství a jeho státoprávní postavení v rámci České koruny*, s. 137.

⁵ JANÁČEK, s. 273.

⁶ STARÝ, *Frýdlantské vévodství a jeho státoprávní postavení v rámci České koruny*, s. 137.

⁷ STARÝ, *Frýdlantské vévodství a jeho státoprávní postavení v rámci České koruny*, s. 147.

7. září 1623 získal Albrecht z Valdštejna titul říšského knížete z Frýdlantu. Již tímto titulem získal přednostní postavení mezi šlechtou, neboť se jím do té doby mohli pyšnit pouze Zdeněk Vojtěch Popel z Lobkovic, Karel z Lichtenštejna a pražský arcibiskup. Části české aristokracie činilo potíže smířit se s existencí těchto nově povýšených do knížecího stavu, avšak byla nucena uznat jejich nadřazenost. Příčiny tohoto povýšení lze hledat jak v jeho zásluhách o habsburské (Ferdinandovy) zájmy v době, kdy ještě na trůně seděl Matyáš, tak i v časech ne tolik vzdálených. Ferdinand II. pravděpodobně uvažoval i z hlediska přítomnosti a budoucnosti. Menší, avšak pravděpodobně ne zcela zanedbatelnou, roli dále také mohla hrát přímluva Valdštejnova tchána Karla z Harrachu a jeho kliky u císařského dvora. 9. září přijal Valdštejn od císaře v léno zbývající do té doby získané statky.⁸ Panství, která přikupoval později si následně také průběžně nechával udělit v léno. Sice tím došlo ke zdánlivému právnímu znehodnocení, jelikož to do té doby byly většinou statky zpupné (alodní). Roku 1627 mu to však umožnilo definitivní vynětí těchto území z jurisdikce českého komorního soudu.⁹

Tím, že byl v září Valdštejn povýšen na knížete z Frýdlantu, se ovšem v postavení frýdlantského panství nic nezměnilo. Až teprve 12. března 1624 bylo toto panství povýšeno na knížectví a trvalo ještě další dva měsíce, než 22. května císař povolil, aby pod něj byly přeneseny i zbylé Valdštejnovy fideikomisní statky.

Vrchol Valdštejnova života můžeme spatřovat v letech 1627 a 1628. Nejprve bylo 4. ledna 1627 Frýdlantsko povýšeno na vévodství a Valdštejn a jeho potomci mohli užívat titulu panujícího vévody z Frýdlantu. Císař také toho roku Valdštejnovi zaručil, že ani v případě spáchání velezrady či urážky panovníka budou Valdštejn nebo jeho potomci potrestáni jen na svobodě či životě, ale ne na majetku. Dále pak císař potvrdil, že veškeré civilní i trestní soudnictví se má vykonávat před vévodským tribunálem a odvolání bylo možné pouze k vévodovi. Císařský majestát ze 14. února 1628 vztáhl působnost frýdlantského práva a místních soudů i na osoby pohybující se po území Frýdlantska.¹⁰

Albrecht z Valdštejna se pokusil vytvořit ve svém vévodství vlastní zemské zřízení. Ačkoliv zmínky o něm se objevují od roku 1628, zůstalo až do února 1634, kdy byl Valdštejn zabit v Chebu, pouze ve formě konceptů.¹¹

⁸ JANÁČEK, s. 304–305.

⁹ STARÝ, M., *Absolutismus „na zelené louce“: K postavení zeměpána ve Frýdlantském vévodství*, in: SCHELLE, K. – VOJÁČEK, L. (red.), *Stát a právo v období absolutismu*, Acta Universitatis Masarykianae Brunensis, Iuridica, No. 295, Brno 2005, s. 251.

¹⁰ STARÝ, *Frýdlantské vévodství a jeho státoprávní postavení v rámci České koruny*, s. 138.

¹¹ STARÝ, *Frýdlantské vévodství a jeho státoprávní postavení v rámci České koruny*, s. 142–143.

2. První zisky

V Čechách vzniklo postupně centrum Valdštejnových panství. Jako první získal 16. července 1622¹² Frýdlant a Liberec, a to koupil od císařské komory za 128 600 míšeňských kop (dále jen kopy; jednalo se přibližně o 150 000 říšských zlatých; dále jen zlaté). Bylo to pod odhadní cenou, která činila 159 900 kop (asi 186 500 zlatých). Panství patřila původně Kryštofovi z Redernu, ale byla mu zkonfiskována pro jeho účast na povstání českých stavů. Redern ukrýval na Frýdlantu i hraběte Jáchyma Ondřeje Šlika, což již samo o sobě bylo významným přečinem. Navíc po Šlikově zajetí prchl ze země.¹³ Od výše zmíněných panství pak Valdštejn oddělil statky Boleslav, Poustku a Novou Ves, o kterých se podrobněji dozvíme v části o lenních statcích.¹⁴

Valdštejn dále získal 22. července 1622 panství Veliš, které jej přišlo na 82 300 kop (asi 96 600 zlatých). Veliš byla součástí majetků Jindřicha Matyáše z Thurnu, jednoho z vůdců stavovského povstání.¹⁵ Od tohoto panství prodal dvůr Skaříšov jako frýdlantské léno a statek Labouň věnoval jičínské jezuitské koleji. Naopak k němu roku 1628 přikoupil od Kateřiny Elbognerové za 7 000 zlatých statek Mackov.¹⁶

20. srpna 1622 připojil Albrecht z Valdštejna další panství – Bělou pod Bezdězem a Kuřívody. Jejich bývalý pán, Bohuchval Berka z Dubé, se proti císaři provinil tím, že byl jedním z iniciátorů vzpoury stavů. V době, kdy vykonával úřad nejvyššího pražského purkrabího, dokonce stál za návrhem zvolit Fridricha Falckého novým českým králem. Po bitvě na Bílé hoře se mu sice podařilo prchnout ze země, ale jeho jméno bylo přibito na šibenici a veškerý jeho majetek propadl císaři. Právě od něj pak Bělou získal Valdštejn za 132 900 kop (cca 155 000 zlatých).¹⁷ Od Bělé pak odprodal v léno Kluky a roku 1633 daroval augustiniánskému řádu v Bělé pod Bezdězem Vísku a Podolí.¹⁸

¹² Marek Starý ve své práci Frýdlantské vévodství a jeho státoprávní postavení v rámci České koruny uvádí jako datum složení lenní přísahy 4. června 1622, přičemž zřízení fideikomisu podle něj Ferdinand II. povolil majestátem z 12. srpna. Josef Janáček ve svém Valdštejnovi datuje vznik dědičného léna na 5. června a akce, ve které koupil základ svých panství, „začala teprve 12. června a skončila 20. srpna (s. 273). V datu vzniku dědičného fideikomisního statku se shoduje se Starým. (s. 278). August Sedláček ve svých Hradech, zámcích a tvrzích neudává přesné datum, ale píše, že 14. července byl Redern odsouzen ke ztrátě majetků, ale panství „již před tím bylo v pokutě uято a Albrechtovi V. E. z Valdštejna jako ušlechtilé manství prodáno“ (s. X/189). Tomáš V. Bílek pak ve svých Dějinách konfiskací uvádí jako datum koupě 16. července (Druhá část, s. 773).

¹³ BÍLEK, T. V., *Dějiny konfiskací v Čechách po roce 1618* (dále jen *Dějiny konfiskací I*), Praha 1882, s. 457.

¹⁴ BÍLEK, *Dějiny konfiskací v Čechách po roce 1618: Část druhá* (dále jen *Dějiny konfiskací II*), Praha 1883, s. (773).

¹⁵ Tamtéž, s. 721–722.

¹⁶ Tamtéž, s. 774.

¹⁷ BÍLEK, *Dějiny konfiskací I*, s. 13–14.

¹⁸ BÍLEK, *Dějiny konfiskací II*, s. 774–775.

Josef Janáček popisuje způsoby, jakými Valdštejn pokryl náklady na tyto první statky. Za Veliš, Svijany a Budovcova a Berkova panství měl zaplatit celkem asi 536 000 zlatých. Při těchto transakcích postupoval relativně rafinovaně. Uplatnil dlužní úpis z 1. ledna 1620, jenž za dva a půl roku z 80 500 zlatých vzrostl na 92 600 zlatých. Z neznámých důvodů však částka v konečném vyúčtování nabyla hodnoty 107 200 zlatých. Svijany (více v kapitole Lenní statky) a Veliš jej měly vyjít na 170 000 zlatých, které mu byly odečteny na úhradu dalších pohledávek. Podle Janáčka mohlo jít o nevyřízené účty za udržování vojska. Není jasné ani to, z čeho pokryl Valdštejn zbývajících 258 300 zlatých. Janáček uvažuje možnosti zaplacení v hotovosti nebo úhradu některých dalších vojenských výdajů. Přesný zdroj však není možné určit.¹⁹

Sumy, které Janáček uvádí jako kupní, jsou uvedeny i u Tomáše Bílka. Ten si však místy protirečí, jelikož jednou říká, že Valdštejn koupil Svijany za 76 000 kop (asi 88 700 zlatých) a Veliš za 96 600 zlatých (celkem 185 500 zlatých). Jako celkovou sumu zaplacenou za obě panství však uvádí 170 000 zlatých.

V průběhu roku 1622 získal Valdštejn ještě polovinu panství Hostinné, které patřilo Magdaléně Valdštejnové z Hodkova. Albrecht z Valdštejna za ni zaplatil 39 000 kop (45 500 zlatých).²⁰ O rok později získal další část tohoto panství, a to statek Čistá po Adamu Kašparu Vančurovi z Řehnice. Ten byl odsouzen za účast na vzpouře ke ztrátě jedné třetiny majetku, již se stal právě tento statek. Valdštejn za něj zaplatil 25 200 kop (asi 29 400 zlatých).²¹

Zbytek hostinského panství koupil Valdštejn roku 1627 za 29 400 kop (asi 34 300 zlatých) z císařského fisku po Janu Bernardu Fünfkircherovi, jenž byl odsouzen ke ztrátě hrdla, cti a majetku.²² Byl totiž přítomen při defenestraci a účastnil se generálního sněmu. Poprava však byla odložena, jelikož měl být nejprve doveden do konce soudní proces na Moravě, kde se Fünfkircher též provinil. Nakonec mu byl trest smrti prominut.²³

Hned na počátku roku 1623 se Valdštejnovi podařilo získat konfiskáty rovnou dva. Po Janu Jiřím z Vartemberka a Wolfovi ze Solhauzu panství Nový Zámek s městem a zámek Česká Lípa, statek Staré Smrkovice pak koupil od královské komory po Janu Jiřím Vachtlovi. Ten sice začátkem ledna 1621 znovu složil přísahu věrnosti císaři, přesto byl 16. září 1621

¹⁹ JANÁČEK, s. 274–275.

²⁰ Magdaléna Valdštejnová z Hodkova jej odkoupila roku 1620 od zadlužené Magdalény z Ústí, vdovy po Janu Kryštofovi z Valdštejna za 39 000 kop (45 500 zlatých). Sedláček, s. V/216.

²¹ BÍLEK, *Dějiny konfiskací II*, s. 841–842.

²² Tamtéž, s. 784.

²³ BÍLEK, *Dějiny konfiskací I*, s. 111.

odsouzen ke ztrátě třetiny majetku, kterou byl právě statek Staré Smrkovice.²⁴ Za vše Valdštejn zaplatil 246 200 zlatých.

Od panství Nový Zámek oddělil část, kterou daroval augustiniánům k založení kláštera v České Lípě.²⁵ Zbytek věnoval jako jitřní dar své druhé manželce Izabele Kateřině rozené z Harrachu. Toto panství však mělo pohnutý osud již za Valdštejnova vlastnictví. Roku 1631 jej totiž dobyli Sasové a s nimi se sem vrátil i Jan Jiří z Vartemberka. Jeho vláda zde však neměla dlouhého trvání.²⁶ Staré Smrkovice připojil Valdštejn k později získanému panství Kumburk.²⁷

Finální transakcí, která se uskutečnila ještě roku 1623, byla výměna statků s Adamem ml. z Valdštejna. Šlo o zkonfiskované majetky Václava st. Berky z Dubé a Lipé, konkrétně panství Doksy, Bezděz, Nový Bernštejn, Deštnou, Housku a Vidim s Kokořínem a Stránkou.²⁸ Z těchto panství věnoval 12. března 1627 augustiniánům část statku Bezděz v hodnotě 36 000 zlatých.²⁹

²⁴ BÍLEK, *Dějiny konfiskací II*, s. 730.

²⁵ Tamtéž, s. 775.

²⁶ SEDLÁČEK, August, *Hrady, zámky a tvrze České I–XV*, CD-ROM, Praha 2000, s. XIV/258.

²⁷ BÍLEK, *Dějiny konfiskací II*, s. 776.

²⁸ BÍLEK, *Dějiny konfiskací I*, s. 19.

²⁹ BÍLEK, *Dějiny konfiskací II*, s. 781–782.

3. Dědictví Smiřických

Albrecht z Valdštejna se zúčastnil také dělení panství Smiřických, jež se rozkládala od Uhříněvsi a Kostelce nad Černými lesy až k Semilům a Českému Dubu. Jednání o těchto panstvích trvalo poměrně dlouho, poněvadž zájemců bylo několik. Hlavním problémem bylo, jak tato panství rozdělit, jelikož posledními dvěma členy mužské linie byli Albrecht Jan Smiřický a jeho bratr Jindřich Jiří, který byl ovšem slabomyslný.

Albrecht Jan, jeden z hlavních protagonistů povstání, zemřel na podzim 1618 a brzy po jeho smrti se Valdštejnovi naskytlá příležitost získat poručnictví nad Jindřichem Jiřím. Tímto úkolem totiž Albrecht Jan ve své závěti pověřil Markétu Salomenu Slavatovou, jež se těšila dobrému postavení u dvora Fridricha Falckého. Markéta Salomena navíc uprchla po bělohorské porážce s dvorem zimního krále do Slezska.³⁰ Díky tomu mohla být zbavena poručnictví, které bylo postoupeno 30. dubna 1621 Albrechtovi z Valdštejna jakožto nejvhodnějšímu příbuznému. Ten okamžitě požádal o vynětí fideikomisních statků z konfiskací a navíc přidělení poloviny statků zbývajících. Tím si prozatím zajistil, že byla otázka těchto panství projednávána samostatně mimo běžné konfiskace.³¹

Hlavní jednání o osudu majetků Smiřických probíhala od podzimu roku 1622 ve Vídni. Jedním z hlavních účastníků byl Karel z Lichtenštejna, jehož císař pověřil vedením konfiskační komise. Nejprve bylo v září dohodnuto, že až do definitivního rozhodnutí bude Valdštejn spravovat majetky méněcenného Jindřicha Jiřího, zatímco konfiskátu po Albrechtu Janovi se ujme císař. Aby však tato dohoda vstoupila v platnost, požadoval Lichtenštejn, aby se Valdštejn zaručil veškerým majetkem, že nezneužije poručnického práva.³²

Na tuto dohodu navázala 2. listopadu v Praze další, na jejímž základě Valdštejn získal dvě třetiny smiřických statků, avšak císařskému fisku zbyla pouze jedna třetina. Ještě než byla tato transakce schválena císařem, k čemuž došlo 17. února 1623, prodal Valdštejn Karlovi z Lichtenštejna panství Kostelec nad Černými lesy, Uhříněves, Škvorec a Chřenice, která se nacházela příliš daleko od Albrechtových ostatních panství.³³

24. dubna 1623 nakonec Valdštejn za 502 300 zlatých získal všechny tyto statky dědičně a ani Jindřichovi Jiřímu, ani nikomu jinému nebylo ponecháno žádné právo ohledně

³⁰ JANÁČEK, s. 228

³¹ Tamtéž, s. 236–238.

³² Tamtéž, s. 285.

³³ Tamtéž, s. 286–287.

těchto statků.³⁴ Panství a statky to byly tato: Semily, Hrubá Skála, Trosky, Kumburk, Úlibice, Hořice, Český Dub a Frýdštejn. Každé toto panství a každý tento statek pak čekal jiný osud.

Od Semil Valdštejn nejprve oddělil statek Návarov, který měl původně za 18 600 zlatých získat v březnu 1624 Kristián z Valdštejna. Ten ovšem nezaplatil, a tak byl prodán 8. března 1627 za hotových 30 000 zlatých v dědičné léno Gertrudě de Lamotte (poté, co k nim byly připojeny další přilehlé vesnice) a roku 1653 byl zproštěn manství.³⁵

K panstvím Hrubá Skála a Trosky přikoupil v lednu 1628 od Kryštofa Erasma Sommerfelda čtvrtou část města Turnova za 15 000 zlatých a ves Holenice za 3 600 zlatých. Naopak prodal 17. března 1628 za 6 200 zlatých dědičně Pavlu Michnovi z Vacínova poplužní dvůr Semín s vesnicemi Troskovice a Želejov. Také oddělil Křenov, který za 5 000 zlatých prodal jako frýdlantské léno Kristiánovi z Valdštejna. Vše ostatní pak roku 1635 převzal Maxmilián z Valdštejna.³⁶

Kumburk a Úlibice také čekaly územní změny. Albrecht z Valdštejna k nim připojil několik statků, mezi nimi již zmíněné Staré Smrkovice. Další statky, Tuří a Hubojedy, koupil roku 1628 od Alžběty ze Žerotína za 30 500 zlatých, ale protože zaplatil pouze 7 200 zlatých, mohla je původní majitelka až do smrti využívat. Za 20 000 kop (23 300 zlatých) získali 14. června 1635 tyto statky jezuité.³⁷ Od zadlužených synů Jana Žlivského z Labouně přikoupil ještě roku 1623 za 15 500 kop (asi 18 100 zlatých) Chomutičky a Oboru (dříve Radeč), ale z této sumy zaplatil jen 10 000 kop (11 700 zlatých) a zbytek zůstal dlužen. Dále sem přesunul správu vesnice Nevratice z Hořického panství. Jezuitské koleji pak věnoval 26. prosince 1627 vesnice Nemyčeves, Vitiněves, půl vsi Popovice a další obce v okolí Jičina – Cidlinu, Březku, Zámezí, Doubravice a Pekloves.

K Hořicím Valdštejn připojil Ostroměř, již koupil v lednu 1623 jako konfiskát po Václavovi Ostroměřském z Rokytníku. Ten byl odsouzen ke ztrátě dvou třetin majetku, i přesto, že se brzy po bitvě na Bílé hoře přihlásil k Ferdinandovi a složil mu přísahu.³⁸ Valdštejn pak k Frýdlantsku připojil další statky, jež získal roku 1624 směnou s Marií Magdalénou Trčkovou. Roku 1628 ještě dokoupil za 6 700 kop (7 800 zlatých) Svatojanský Újezd. Jeho jednu část získal od Bořivoje Napoliského ze Zachrašťan a druhou od Marianny Jestřibské.³⁹ Téhož roku koupil ještě Třebovětice od Václava Záruby z Hustiřan. Zde byl

³⁴ BÍLEK, *Dějiny konfiskací I*, s. 547.

³⁵ BÍLEK, *Dějiny konfiskací II*, s. 801–802.

³⁶ Tamtéž, s. 777.

³⁷ BÍLEK, *Dějiny konfiskací II*, s. 786.

³⁸ Tamtéž, s. 893.

³⁹ Tamtéž, s. 779.

proces připojení složitější, poněvadž musely být nejprve zproštěny manství, k čemuž došlo až v prosinci téhož roku. Třebovětice se tak mohly stát již bez dalších překážek součástí hořického panství.⁴⁰

Oproti tomu Valdštejn některé statky od Hořic naopak prodal, a to jako svoje léno – Holovousy a Hradištko za 23 300 zlatých, Libenice a Svatogothardskou Lhotu za 3 000 zlatých a Šárovcovu Lhotu za 4 100 zlatých.⁴¹

⁴⁰ Tamtéž, s. 926.

⁴¹ Tamtéž, s. 779.

4. Další územní zisky

21. dubna 1624 proběhla výměna statků s Marií Trčkovou. Za několik statků (Nové Město nad Metují, Žiželoves, Sádoví, Heřmanice, Vamberk, Vlčkovice, Choustníkovo Hradiště, Adršpach, Miškolezy, Českou Libchavu a Dubenec) a 100 000 kop (116 700 zlatých) získal Albrecht z Valdštejna panství Kopidlno.⁴²

4. března prodal Valdštejnovi své panství i Vilém Miřkovský za 110 000 kop (asi 128 300 zlatých). Jednalo se o panství Vrchlabí. To mělo zůstat do zaplacení sumy 90 000 kop (105 000 zlatých) v užívání Miřkovskému a jeho dědicům. Ne zcela korektního jednání se Valdštejn dopustil po smrti Miřkovského vůči jeho dcerám, jimž mělo Vrchlabí připadnout jako dědictví. Valdštejn jim však místo toho proti jejich vůli postoupil v léno jiné statky v hodnotě dosahující pouhých dvou třetin hodnoty dlužné částky (asi 67 800 zlatých).⁴³

Statek Vysoké Veselí patřil původně šesti bratrům, synům Jaroslava Bořka Dohalského. Nejstarší z nich, Jan Jindřich, byl za účast na stavovském povstání odsouzen ke ztrátě poloviny svého majetku. Nastal problém, jak panství rozdělit. Východiskem z této složité situace se stal prodej statku jako celku. Kupcem se 21. září 1627 nestal nikdo jiný než Albrecht z Valdštejna.⁴⁴ Valdštejn měl zaplatit 30 000 kop (35 000 zlatých), které měly být rozděleny mezi sourozence (Bořkové Dohalští měli ještě dvě sestry). Z dílu Jana Jindřicha pak měla být oddělena polovina do císařské pokladnice. August Sedláček a Tomáš Bílek se rozcházejí ve svém názoru na to, zda Valdštejn tuto částku skutečně zaplatil. V čem se však shodují, je to, že pokud Bořkové Dohalští vůbec nějaké peníze obdrželi, jednalo se o pouhou část z domluvené sumy.⁴⁵

Statek Zběž patřila dědicům Václava Bořka Dohalského, jenž byl bratrem Jaroslava. Ti ji 11. ledna 1628 prodali Valdštejnovi za 35 000 kop (asi 40 800 zlatých). Dědicové byli čtyři – Hynek, Václav, Pavel a Anna. Hynek dostal za svůj díl statek Mokrovousy v hodnotě 7 000 kop (asi 8 200 zlatých), ostatním však zůstal dlužen.⁴⁶ Podíly Václava a Pavla v hodnotě 14 000 kop (asi 16 300 zlatých) propadly 25. ledna 1634 frýdlantskému fisku, poněvadž oba roku 1628 emigrovali, roku 1630 vstoupili do švédských služeb. Václav se navíc následujícího roku účastnil saského vpádu do Prahy.⁴⁷

⁴² BÍLEK, *Dějiny konfiskací II*, s. 783.

⁴³ Tamtéž, s. 785.

⁴⁴ SEDLÁČEK, s. V/321.

⁴⁵ Sedláček tvrdí, že Valdštejn z této částky zaplatil jen část (s. V/321). Naproti tomu Bílek píše, že Valdštejn složil celou sumu do komory české a tam peníze také skončily. (BÍLEK, *Dějiny konfiskací II*, s. 80)

⁴⁶ BÍLEK, *Dějiny konfiskací II*, s. 786.

⁴⁷ BÍLEK, *Dějiny konfiskací I*, s. 81.

Od Alžběty ze Žerotína, jež byla dcerou Václava z Valdštejna, koupil Albrecht z Valdštejna statky Tuří a Hubojedy, které následně připojil ke Kumburskému panství. Obchod proběhl roku 1628 a celková částka činila asi 26 200 kop (asi 30 500 zlatých). Albrecht však zaplatil jen 7 200 kop (8 400 zlatých), a tak byly statky do konce jejího života ponechány v užívání Alžbětě ze Žerotína. Poté však měl Valdštejn po 1 200 kopách (1 400 zlatých) ročně splácet zbylou částku jejím dcerám.⁴⁸

Albrecht z Valdštejna dále získal 21. června 1628 panství Staré Hrady od Benigny Kateřiny z Lobkovic. Toto panství jej přišlo na 130 000 kop (asi 151 700 zlatých). Bylo prodáno Maxmiliánovi z Valdštejna, jemuž pro tuto transakci udělil Albrecht plnou moc.⁴⁹

Panství Smidary koupil Albrecht z Valdštejna roku 1629 od Marie Magdalény Trčkové za 100 000 kop (asi 116 700 zlatých). Valdštejn však zaplatil pouze 30 000 kop (35 000 zlatých) a místo zbytku postoupil roku 1632 Trčkové statky Boreč a Lukovec. K tomuto panství připojil Valdštejn další statky. Zaprvé šlo o statek Skřivany, který koupil od Kryštofa Erasma Sommerfelda již předchozího roku. Z přislíbených 50 000 kop (asi 58 300 zlatých) zaplatil pouze 2 000 kop (asi 2 300 zlatých) a zbytek zůstal dlužen. Nakonec připojil také statky Starý Bydžov a Sloupno. Starý Bydžov koupil 17. července 1629 od Jindřicha Zikmunda Materny u Květnice přibližně 10 100 kop (asi 11 800 zlatých). Velkou část však nezaplatil, a na tomto statku mu tak zbyl dluh blížící se 9 000 kop (asi 10 300 zlatých). Sloupno Valdštejn postoupil jako léno Zdeňkovi z Valdštejna.⁵⁰

Roku 1632 se rozhodla Polyxena z Lobkovic prodat Valdštejnovi své panství Kost. Toto panství mu mělo být zapsáno do desek zemských po zaplacení částky, již za toto panství Polyxena z Lobkovic žádala, tj. 150 000 kop (175 000 zlatých). Ani zaplacení částky v plné výši, ani zapsání panství do desek se však Valdštejnovi nepodařilo dosáhnout.⁵¹

Statek Stolinky, panství Mimoň a statek Trnovany, které Valdštejn získal v letech 1632 a 1633, patří do poněkud odlišné skupiny konfiskátů. Ani jeden z těchto územních celků totiž nepatří mezi statky zabavené v souvislosti s povstáním českých stavů, jež bylo ukončeno bitvou na Bílé hoře. Jedná se o statky českých šlechticů, kterým byly zkonfiskovány kvůli tomu, že podporovali saský vpád.

Stolinky byly tím statkem, jenž připadl Valdštejnovi již roku 1632. Jejich původním majitelem byl Zdislav Hrzán. Jemu měly být statky konfiskovány již po bělohorské porážce,

⁴⁸ BÍLEK, *Dějiny konfiskací II*, s. 786.

⁴⁹ SEDLÁČEK, s. X/304.

⁵⁰ BÍLEK, *Dějiny konfiskací II*, s. 787–788.

⁵¹ SEDLÁČEK, s. X/93.

ovšem díky tomu, že prodal velmi levně Karlovi z Lichtenštejna své statky Lanškroun a Lanšperk, byl mu udělen pardon a ke konfiskaci zatím nedošlo. Nebýt Hrzánovy emigrace a následného návratu společně se saskými vojsky, bylo by se na tomto stavu nic nezměnilo. Protože však využil saského vpádu k uzurpaci některých svých bývalých statků, propadl veškerým svým majetkem, z něž připadly Valdštejnovi právě Stolinky. Valdštejn tento statek připojil k panství Nový Zámek, jež bylo již dříve věnoval Kateřině z Harrachu jako jitřní dar.⁵²

Panství Mimoň potkal o něco jiný osud. Bylo totiž ve zkoumaných letech zkonfiskováno rovnou dvakrát. Poprvé roku 1621, kdy byl ke ztrátě majetku, života a cti odsouzen Jan Myllner z Mylhauzu.⁵³ Po něm koupil panství Jan Zeidler, jenž se ovšem účastnil saského vpádu. Kvůli tomu mu bylo zabaveno veškeré jmění a Mimoň připadla 18. května 1633 Albrechtovi z Valdštejna na pokrytí jeho válečných výloh. Odhadní suma činila asi 39 900 kop (asi 46 500 zlatých).⁵⁴

Statek Trnovany připadl Valdštejnovi za 45 000 kop (52 500 zlatých) po Vřesovicích z Vřesovic. Zmíněná částka nebyla zaplacená. Hodnota statku měla pokrýt Valdštejnovy válečné výdaje.⁵⁵

⁵² BÍLEK, *Dějiny konfiskací I*, s. 197–198.

⁵³ Tamtéž, s. 382.

⁵⁴ BÍLEK, *Dějiny konfiskací II*, s. 930.

⁵⁵ Tamtéž, s. 914.

5. Lenní statky

Některé statky, jež Albrecht z Valdštejna získal, si neponechal ve vlastní správě, nýbrž je postoupil v léno. Dají se rozdělit na dvě skupiny podle nastávajícího leníka. Buď Valdštejn statek zastavil, prodal nebo daroval v léno jiné osobě, než od které jej koupil, nebo došlo na panství pouze k formální změně statusu, kdy původní majitel zůstal skutečným vlastníkem, ale Valdštejn se stal jeho lenním pánem. To se stávalo hlavně v pozdějším období, kdy si nemohl dovolit koupi zaplatit.

V průběhu roku 1622 koupil Valdštejn rovnou tři významné statky. 22. července se jednalo o Svijany, které za 76 000 kop (přibližně 88 700 zlatých) získal po Jáchymu Ondřeji Šlikovi. Dále to byly 20. srpna statky Mnichovo Hradiště a Klášter Hradiště nad Jizerou, jejichž původním majitelem byl Václav Budovec z Budova.⁵⁶ Konfiskační komise je přisoudila Albrechtovi z Valdštejna za cenu 93 400 kop (asi 109 000 zlatých). Valdštejn k nim připojil ještě Studénku, kterou získal po Janu Šťastném Vančurovi z Řehnic zhruba za 37 200 kop (asi 43 500 zlatých), a Zvířetice, jež koupil od císařského fisku za 80 000 kop (asi 93 300 zlatých). Společně pak všechny tyto statky dal 9. listopadu 1624 v léno Maxmiliánovi z Valdštejna.⁵⁷

Zároveň se Svijany koupil Valdštejn z fisku po Jáchymu Ondřeji Šlikovi také statky Nudvojovice a Kurovodice. Kurovodice, ke kterým patřily ještě vsi Blata a Březina, prodal roku 1624 v léno Matyášovi z Wachtendonku přibližně za 16 100 kop (asi 18 800 zlatých).⁵⁸ Poté, co Matyáš zemřel, připadl statek jeho synu Gerhardovi.⁵⁹ Nudvojovice odpojil Valdštejn 4. března 1624 a prodal je v léno hraběnce Voršile Žofii Šlikové za 12 000 kop (14 000 zlatých).⁶⁰

Společně s Mnichovým Hradištěm a Klášterem Hradiště získal Valdštejn po Václavu Budovci z Budova také statky Chocnějovice a Zásadku. Oba statky prodal v léno Janu Ludvíkovi z Isolano. Jako první to byla 6. června 1627 Zásadka zhruba za 43 500 kop (asi 50 700 zlatých). Chocnějovice dostal Isolano v léno až 6. března 1628 za 10 300 kop (12 000 zlatých).⁶¹

⁵⁶ Budovec byl jedním z direktorů. Dokonce byl na základě znalosti turecké kultury pověřen vedením jednání s jejich vyslancem. V mládí totiž strávil sedm let v Konstantinopoli. Viz SEDLÁČEK, s. X/130–131.

⁵⁷ BÍLEK, *Dějiny konfiskací II*, s. 790.

⁵⁸ Tamtéž, s. 798.

⁵⁹ SEDLÁČEK, s. X/211.

⁶⁰ BÍLEK, *Dějiny konfiskací II*, s. 802

⁶¹ Tamtéž, s. 797.

Od Frýdlantu, který Valdštejn koupil již v polovině července 1622 , odpojil 17. června 1624 statky Boleslav a Poustku. Valdštejnovým leníkem se tehdy stal Petr Antonín Lamotte, ovšem této cti se mu nedostalo zadarmo. Aby mohl požívat této pocty, musel Valdštejnovi vyplatit hotových 22 000 zlatých.⁶²

Také statek Kluky, ze kterého Valdštejn vytvořil frýdlantské léno, byl původně součástí jiného panství, a to panství Bělá pod Bezdězem. Odpojení se statek dočkal 23. dubna 1629. Toho dne jej Valdštejn prodal za 6 000 zlatých Jetřichu Štaršedlovi.⁶³

Z panství Hostinné vyjmul Valdštejn rovnou několik statků, aby z nich vytvořil svá léna. Každý z nich však přiřkl někomu jinému. Nejprve se podařilo Magdaleně Mičanové, vdově po Janu Kryštofovi z Valdštejna, získat zpět statek Fořt alespoň jako léno. Za postoupení tohoto statku musela zaplatit 14 400 kop (16 800 zlatých). Tohoto dosáhla 8. května 1624.⁶⁴

Téměř o tři roky později, 6. března 1627 Albrecht z Valdštejna postoupil od Hostinného i vesnici Borovničku v hodnotě 1 300 kop (1 500 zlatých) svému sekretáři Janu Grafovi z Ehrenfeldu.⁶⁵

Mezi původní součásti panství Hostinné patřil i statek Rudník. Také ten však byl jako léno oddělen. Albrecht jej daroval Janu Kryštofovi z Valdštejna zadarmo, jelikož dříve byl Jan Kryštof přinucen prodat Albrechtovi Miletín.⁶⁶ Odhadní hodnota tohoto statku činila 20 400 kop (23 800 zlatých).⁶⁷

Statkem, jež Valdštejn získal již roku 1622 a poté z něj vytvořil léno, byl ještě Skařišov. Ten byl také původně součástí většího územního celku, a to panství Veliš, jež před konfiskacemi vlastnil Jindřich Matyáš Thurn. Skařišov Valdštejn prodal roku 1626 za 2 900 kop (3 400 zlatých) Václavu Mikuláši Pecingarovi z Bydžína jako odměnu za práva k Vamberku (ten byl záhy směněn s Marií Magdalénou Trčkovou).⁶⁸

Již následujícího roku proběhla transakce, ve které získal Valdštejn statek Třebnouševs po odsouzeném Adamu Zilvarovi z Pilnikova. Přesné datum koupě, jež Valdštejna stála 21 000 kop (24 500 zlatých), je 13. ledna 1623. Rok poté, 29. ledna 1624, bylo ze statku

⁶² Tamtéž, s. 793–794.

⁶³ Tamtéž, s. 798.

⁶⁴ Tamtéž, s. 794.

⁶⁵ Tamtéž, s. 793.

⁶⁶ SEDLÁČEK, s. V/220.

⁶⁷ BÍLEK, *Dějiny konfiskací II*, s. 796.

⁶⁸ Tamtéž, s. 805; SEDLÁČEK, s. V/261.

vytvořeno léno, jež připadlo Jeronýmovi Bukovskému. Tento statek je výjimečný tím, že jako jeden z mála byl prodán v léno za stejnou částku, jako za kterou jej získal Valdštejn.⁶⁹

Také statek Vlčice získal Albrecht z Valdštejna od Adama Zilvara. Do stále se prodlužujícího seznamu svých majetků jej připojil 21. ledna 1623 za 91 500 kop (asi 106 700 zlatých)⁷⁰. Tento statek zastavil Valdštejn 9. ledna 1627 jako manství na třicet let plukovníkovi Danielu Hebronovi za 127 700 kop (149 000 zlatých).⁷¹

Současně s Vlčicemi koupil Valdštejn z císařského fisku také panství Rohozec. Cena určená za toto panství činila 46 400 kop (54 200 zlatých). Původním majitelem tohoto panství byl Jan Jiří z Vartemberka.⁷² Ten se připojil k povstání nekatolických stavů a zastupoval české stavy při jednáních s Bavorskem a dalšími členy protestantské unie. Účastnil se také volby Fridricha Falckého českým králem. Tyto a ještě další činy jej ihned po prohrané bitvě na Bílé hoře přivedly k rozhodnutí uprchnout ze země. To se mu sice podařilo, trestu však neunikl. Přestože se za něj u konfiskačního komisaře Karla z Lichtenštejna přimlouval i sám saský kurfiřt, byl Vartemberk odsouzen ke ztrátě veškerého majetku.⁷³

Rohozec prodal Valdštejn 7. prosince 1624 za 50 700 kop (59 200 zlatých) v léno na splátky Františkovi z Clary. Již 20. května 1628 jej ovšem postoupil za dalších 51 400 kop (60 000 zlatých) plukovníku Mikulášovi Des Fours.⁷⁴

Aby Albrecht z Valdštejna zacelil mezeru ve svých územích, vyměnil si pár statků s Adamem z Valdštejna. Konkrétně za statek Vlkavu v hodnotě 28 000 kop (32 700 zlatých) a 27 000 kop (31 500 zlatých) v hotovosti získal Lomnici nad Popelkou a Kalnou. Albrecht z Valdštejna pak 6. listopadu 1632 tyto statky prodal svému švagrovi Otovi Friedrichovi z Harrachu.⁷⁵ 16. května 1633 mu je pak udělil v léno.⁷⁶

Statky zkonfiskované 2. prosince 1622 Aleši Berkovi z Dubé Loukovec a Kostřici koupil Valdštejn od královské komory 21. ledna 1623. Tato transakce jej přišla na 36 900 kop (43 100 zlatých). Na konci ledna následujícího roku Valdštejn prodal panství v léno zpět Aleši

⁶⁹ BÍLEK, *Dějiny konfiskací II*, s. 799.

⁷⁰ Tamtéž, s. 939. Stejnou částku uvádí i Sedláček, který v tomto z Bílka vychází. Bílek ovšem na jiné straně (s. 790) uvádí stejnou sumu, ovšem ve zlatých (tj. 91 500 zlatých). Zde tedy není jasné, čeho se držet.

⁷¹ BÍLEK, *Dějiny konfiskací II*, s. 791.

⁷² BÍLEK, *Dějiny konfiskací II*, s. 803. Sedláček na straně X/206 uvádí sumu 49 200 zlatých. Tuto částku však Bílek na straně 844 uvádí pouze jako sumu odhadní, nikoliv prodejní.

⁷³ SEDLÁČEK, s. X/206.

⁷⁴ BÍLEK, *Dějiny konfiskací II*, s. 803–804.

⁷⁵ Tamtéž, s. 799.

⁷⁶ SEDLÁČEK, V/227.

Berkovi, který za něj musel zaplatit 34 800 kop (40 700 zlatých). Po odvedení této částky dostal 14. prosince 1624 Berka právo statky odkázat.⁷⁷

Na konci ledna 1623 proběhla ještě jedna koupě. 25. ledna koupil Valdštejn statek Vartemberk, který byl na přelomu listopadu a prosince 1622 zabaven bratrům Janu Baltazarovi a Erasmovi Hirschbergerovým z Königsheimu. Na koupi tohoto statku musel vydat Valdštejn 83 100 kop (97 000 zlatých).⁷⁸ Tento výdaj jej však neměl tížit příliš dlouho, jelikož již roku 1624 statek postoupil v léno plukovníku Götzingenovi, na něž tím padlo břímě zaplatit Valdštejnovi 94 300 kop (110 000 zlatých). Již 22. března 1627 však Valdštejn Vartemberk znovu prodává v léno, a to spolu s Lemberkem a Tolzbachem Adamu Vilému Schellhartovi. Celková suma činila 174 700 kop (203 800 zlatých).

Ani Schellhartovi však dlouho v držení Vartemberk nevydržel, jelikož záhy umírá. Statku, k němuž byl mezitím přivtělen Tolzbach, se opět ujímá Valdštejn. Před svou vlastní smrtí jej však ještě stačil 20. ledna 1633 prodat v léno hraběti Kryštofu Pavlovi z Lichtenštejna za 102 200 kop (119 300 zlatých), aby tím byly zaplaceny jeho válečné pohledávky.⁷⁹

Konfiskační komise 16. září 1622 zabavila vzbouřenci Alexandru Debnerovi z Debneru veškeré jmění, jež bylo tvořeno statkem Roveň⁸⁰. Ten koupil Albrecht z Valdštejna od královské komory 13. března 1623 za 3 300 kop (3 900 zlatých). Poté jej následujícího roku dal v léno Janu Albrechtovi z Valdštejna.⁸¹

Statky Studenec a Líšný získal Valdštejn 16. října 1623. Líšný za 3 000 kop (3 500 zlatých), z čehož 1 000 kop (1 200 zlatých) připadlo královské komoře. Jednalo se o majetek, který byl zkonfiskován Janu Stráníkovi z Kopidlna. Již 7. února 1624 však tyto statky Valdštejn opět postoupil jejich původnímu majiteli v léno. Stráník je však společně se svou manželkou znovu prodal Valdštejnovi, a to 7. ledna 1631 celkem za 3 200 kop (3 700 zlatých). V držení však kvůli nezaplaceným 1 700 kopám (2 000 zlatým) zůstal nadále Stráník.

Studenec, za který Valdštejn dlužil Stráníkovým sestrám 5 000 kop (5 800 zlatých), 5. dubna 1630 prodal Václavu Zárubovi z Hustiřan k rukám jeho dcery Johanky Voršily. Záruba z Hustiřan za získání tohoto léna zaplatit 7 300 kop (8 500 zlatých).⁸²

⁷⁷ BÍLEK, *Dějiny konfiskací II*, s. 12.

⁷⁸ SEDLÁČEK, X/153.

⁷⁹ BÍLEK, *Dějiny konfiskací II*, s. 807.

⁸⁰ Vesnice Roveň je dnes součástí obce Mladějov.

⁸¹ BÍLEK, *Dějiny konfiskací I*, s. 71.

⁸² Tamtéž, s. 570.

Svobodní páni Ota a Vladislav Donínové z Donína byli konfiskační komisí odsouzeni ke ztrátě dvou třetin svého majetku v případě Oty, respektive poloviny v případě Vladislava. Tímto majetkem se měl stát Lemberk. Dalším problémem Donínů bylo, že jejich otec toto panství výrazně zadlužil a ještě v průběhu povstání zemřel. Dluhy tedy padly na hlavu jeho synů a správou panství byl prozatím určen největší věřitel, Heník z Valdštejna. Ten zde ovšem dlouho nevydržel. Sám totiž byl odsouzen a statek připadl královské komoře, od níž Lemberk roku 1623 koupil Albrecht z Valdštejna za 50 300 kop (58 700 zlatých). Bratřím Donínovým z této sumy mělo připadnout 9 500 kop (11 100 zlatých), z nichž však ještě byla stržena částka pro královskou komoru celkem 5 500 kop (6 400 zlatých). Ani zbylých 4 000 kop (4 700 zlatých) se nedostalo do rukou Donínům, jelikož se Ota vrátil do země společně se saským vojskem, a byl proto odsouzen ke ztrátě veškerého majetku. Bratři navíc zamlčeli královskému fisku svůj dům v Novém městě pražském.⁸³

Sedláčkova verze osudů tohoto panství se od Bílkova popisu poněkud liší. Sedláček ani jednou nezmiňuje odsouzení bratří z Donína. Podle jeho verze bylo zadlužení jediným důvodem, proč Lemberk Valdštejnovi připadl. Část panství patřící Otovi a Vladislavovi byla prodána 27. července 1623 a k oficiálnímu spojení s frýdlantským knížectvím došlo až roku 1624. Zámek Lemberk prodali věřitelé Albrechtovi z Valdštejna až roku 1626.⁸⁴

Avšak v tom, co následovalo, se již oba autoři plně shodují. 23. března 1627 bylo panství uděleno v léno Adamu Vilému Schelhardovi, který ovšem brzy umírá. Poté bylo panství 20. ledna 1633 prodáno jako léno Janu Rudolfu Bredovi za 62 000 kop (72 300 zlatých), v jehož rodě také panství zůstalo.⁸⁵

Statek Horní Malobratřice prodal kvůli zadlužení Valdštejnovi Jan Jiří Vlk z Kvítkova roku 1623 za 9 000 kop (10 500 zlatých). Vyhnul se tím výkonu trestu, jenž na něj byl uvalen 17. března 1623, a to odsouzení k manství. Valdštejn pak tento statek připojil k panství Mnichovo Hradiště pod správou Maxmiliána z Valdštejna.⁸⁶ Sedláček k tomu však dodává, že k prodeji pravděpodobně nedošlo, jelikož tento statek „komisaři“ prodali Zdeňku Adamu Mladotovi ze Solopisk.⁸⁷

Statek Milíčevs s Hrobičany koupil Albrecht z Valdštejna 30. května 1623 za 26 500 kop (zhruba 31 000 zlatých) po Bedřichu starším Bořkovi Dohalskému z Dohalic. Ten byl již počátkem března téhož roku odsouzen ke ztrátě třetiny svého majetku. Poté, co Valdštejn

⁸³ Tamtéž, s. 84.

⁸⁴ SEDLÁČEK, s. X/280.

⁸⁵ Tamtéž.

⁸⁶ BÍLEK, *Dějiny konfiskací II*, s. 884.

⁸⁷ SEDLÁČEK, s. X/138

v Jičíně založil 16. října 1624 jezuitskou kolej, byly právě tyto statky, a ještě i některé jiné, této koleji postoupeny.⁸⁸

Jan starší Bukovský z Hustiřan byl hrdelní komisí v březnu 1621 odsouzen ke ztrátě veškerého majetku. Král 10. února 1623 tento trest zmírnil a potomkům Bukovského měla být ponechána polovina statků, a to statek Mířejov, k němuž byl již dříve připojen Sedlec. Tento statek koupil Valdštejn 30. května 1623 za odhadní cenu 12 200 kop (14 200 zlatých). Již 28. listopadu 1624 prodal Mířejov v léno Engelburce Zárubové z Hustiřan.⁸⁹

Jí byly prodány v léno také Bílé Poličany. Ty Albrecht koupil po odsouzeném Jiřím z Valdštejna také roku 1623. Za tento statek Valdštejn zaplatil 9 000 kop (10 500 zlatých). Engelburka Zárubová z Hustiřan měla za Bílé Poličany společně s Mířejovem zaplatit 22 300 kop (26 000 zlatých). Z celkové částky však zůstala dlužna 2 600 kop (3 000 zlatých).⁹⁰

Koupě statku Mladějov proběhla taktéž roku 1623. Valdštejn jej koupil za 9 400 kop (11 000 zlatých) z fisku po Konrádu Donínovi z Donína, jenž byl komisí odsouzen ke ztrátě veškerého svého majetku, ale 17. března 1623 mu byla polovina trestu odpuštěna.⁹¹ Valdštejn tento statek za 8 500 kop (9 900 zlatých) prodal jako manský Janu Albrechtu Slavatovi z Chlumu.⁹² Panství však ještě za Valdštejnova života vystřídal několik majitelů.

Dalším statkem, který Valdštejn získal po Konrádovi z Donína, byl Velký Valtinov společně se statkem Tlustec. Tato koupě taktéž z roku 1623 jej vyšla na 40 000 kop (46 700 zlatých).⁹³ K Valtinovu 11. dubna následujícího roku za 6 900 kop (8 100 zlatých) přikoupil statek Hlemýždí, jež bylo rozsudkem odňato Janu Juliovi ze Švandy (nebo také ze Švendy) jako třetina jeho majetku.⁹⁴ Valdštejn tyto statky prodal v léno za 31 700 kop (37 000 zlatých) v hotovosti pěti důstojníkům – Wolrafu Vilémovi z Winterhorstu, Pietrovi de Ferrara, Matyáši z Wachtendonku, Adrianovi z Budbergu a Janovi Noemu z Guterdingu. Roku 1630 se zbývající tři rozhodli postoupit své díly Matyáši z Wachtendonku, který se tímto stal jediným leníkem na těchto statcích.⁹⁵

Rozsudek zbavující části majetku stihl též Zdeňka z Valdštejna, jenž se na jeho základě musel 5. listopadu 1622 vzdát svého olešnického statku se zámečkem Nové Zámky. Již 21. ledna (první sobotu po svátku svatého Šebestiána) 1623 se jich ujal Albrecht z Valdštejna,

⁸⁸ BÍLEK, *Dějiny konfiskací I*, s. 79.

⁸⁹ Tamtéž, s. 50.

⁹⁰ BÍLEK, *Dějiny konfiskací II*, s. 801.

⁹¹ BÍLEK, *Dějiny konfiskací I*, s. 82.

⁹² BÍLEK, *Dějiny konfiskací II*, s. 801.

⁹³ BÍLEK, *Dějiny konfiskací I*, s. 82.

⁹⁴ Tamtéž, s. 665.

⁹⁵ BÍLEK, *Dějiny konfiskací II*, s. 807.

který za tento statek musel zaplatit 42 400 kop (49 400 zlatých). Následně jej zpět postoupil v léno Zdeňkovi z Valdštejna, a to 24. ledna 1624 za 37 000 kop (43 200 zlatých). Po Zdeňkově smrti Olešnici znovu zabral Albrecht, který ji 22. března 1633 prodal Vilémovi z Lamboy.⁹⁶

Statky Červené Poličany a Velehrádek získal Valdštejn po Věnkovi a Karlovi Bukovských z Hustiřan za celkovou sumu 18 600 kop (21 700 zlatých).⁹⁷ Červené Poličany koupil 30. května 1623 z majetků zkonfiskovaných Věnkovi a Velehrádek následoval 16. října 1623 z toho, co bylo zabaveno Karlovi. Valdštejn pak oba statky spojil a 27. února 1624 je prodal v manství Jiřímu Sádovskému ze Sloupna za 17 200 kop (20 100 zlatých). Ten se však v zimě roku 1628 rozhodl emigrovat, přičemž statky pravděpodobně prodal nebo připadly knížecí komoře. Tím pádem je Valdštejn 30. března 1630 mohl darovat v léno Janovi Pieroni de Gagliano.⁹⁸

Bílou Třemešnou, statek, který získal po Adamovi Zilvarovi roku 1623, zaplatil Valdštejn 11 600 kopami (13 500 zlatými). Již roku 1624 se zde Valdštejnovým leníkem stal Jiří Sádovský ze Sloupna. Ten na zisk tohoto statku musel vynaložit 10 500 kop (12 200 zlatých). Majitelem Třemešné však nezůstal příliš dlouho, jelikož ji již roku 1628 opustil a zamířil trvale do ciziny. Valdštejn tak mohl statek postoupit dalšímu majiteli, jímž se stal Ladislav Licka z Rýzmburku.⁹⁹

Po odsouzeném Jiřím z Valdštejna získal Albrecht ještě kromě již výše zmíněných Bílých Poličan ještě Rohoznici. Tu získal taktéž roku 1623. Na její koupi musel vynaložit 17 500 kop (20 400 zlatých), přestože odhadní hodnota tohoto statku činila o více jak 200 kop (zhruba 300 zlatých) méně.¹⁰⁰ Valdštejn Rohoznici prodal 18. června 1624 Jindřichovi ze St. Julian za 17 100 kop (20 000 zlatých) v hotovosti. Statek však v rukách Jindřicha zůstal pouhých pět let, neboť jej roku 1629 vyměnil s Rozinou Zilvarovou za statky Bělohrad a Okrouhly, jejichž lenním pánem byl rovněž Valdštejn, a tak Jindřich nadále zůstal jeho manem.¹⁰¹

Posledním statkem, který Valdštejn získal roku 1623 samostatně, tedy takový statek, jenž nebyl součástí nějakého panství, od kterého by byl následně odpojen, byl Valečov. Koupil jej z majetku zabaveného Kryštofu Kapounovi ze Svojkova za 35 900 kop (41 800

⁹⁶ Tamtéž, s. 838.

⁹⁷ Tamtéž, s. 803.

⁹⁸ SEDLÁČEK, s. V/91, 93.

⁹⁹ BÍLEK, *Dějiny konfiskací II*, s. 806.

¹⁰⁰ Tamtéž, s. 836.

¹⁰¹ Tamtéž, s. 804.

zlatých). Následně jej roku 1625 prodal v léno frýdlantskému zemskému hejtmanovi Gerhardu Taxisovi za 25 700 kop (30 000 zlatých) v hotovosti. V lednu 1633 Taxis tento statek prodal Rudolfovi Morzinovi za 37 300 kop (43 500 zlatých), aby tak byly pokryty jeho válečné pohledávky.¹⁰² Statky však pravděpodobně nebyly zaplacený, a vrátily se tak roku 1634 zpět do rukou Taxise.¹⁰³

Roku 1623 Valdštejn získal několik panství, jež byla sice v jeho výlučném vlastnictví, ovšem postupně od nich oddělil některé jednotlivé statky, aby je někomu mohl udělit v léno. V roce 1623 se jednalo o panství Český Dub, Hořice, Hrubá Skála, Semily a Kumburk.

Nejvíce statků oddělil Valdštejn od Českého Dubu. Jako první se tak stalo se statky Roveň¹⁰⁴ a Budíkov. Ty získal 24. února 1624 v léno Pietro de Ferrara proti zaplacení 17 500 kop (20 400 zlatých) v hotovosti.¹⁰⁵ Dále pak postoupil šestici vsí ležících východně od města Český Dub. Jednalo se o obce Bohdánkov, Kohoutovice, Žďárek, Vesec¹⁰⁶, Petrašovice a Kocourov. Tyto vesnice prodal Valdštejn v léno 4. března 1624 Augustinovi Morandovi za 7 000 kop (8 200 zlatých). Augustin je pak postoupil Janu Kunešovi z Lukavec. Tomu Valdštejn roku 1627 přidal právo statek někomu odkázat.¹⁰⁷

Hodkovice nad Mohelkou se staly frýdlantským lénem jen o půl druhého měsíce později. Jejich novým majitelem se od 13. dubna 1624 mohl nazývat Kryštof Eckstein z Erneku. Musel za ně akorát zaplatit 11 600 kop (13 500 zlatých). Roku 1628 však tento statek postoupil dál, a to také Janu Kunešovi z Lukavec. Ten pak musel zaplatit 5 300 kop (6 200 zlatých).¹⁰⁸

Necelý měsíc po Hodkovicích Valdštejn udělil v léno také takzvaný Siebendörfel. To bylo sedm vesnic severně od Českého Dubu, jež z donucení postoupil ve prospěch panství Český Dub Jetřich Štaršedl. Byly to vsi Vesec¹⁰⁹, Záskalí, Dlouhý Most, Jeřmanice, Javorník, Šimonovice a Vratislavice nad Nisou. Jako léno byly uděleny 6. května 1624 Pavlovi Cornazanimu proti zaplacení 6 000 kop (7 000 zlatých) v hotovosti. Právo tyto vsi odkázat získal roku 1627.¹¹⁰

¹⁰² Tamtéž, s. 806.

¹⁰³ SEDLÁČEK, s. X/122.

¹⁰⁴ Dnes je tato vesnice částí obce Všelibice.

¹⁰⁵ BÍLEK, *Dějiny konfiskací II*, s. 805.

¹⁰⁶ Dnes patří pod správu obce Bílá.

¹⁰⁷ BÍLEK, *Dějiny konfiskací II*, s. 794.

¹⁰⁸ Tamtéž, s. 796.

¹⁰⁹ Jedná se o jiný Vesec, než byl zmíněn o dva odstavce výše, ačkoliv jsou oba velmi blízko sebe. Tento patří dnes pod správu města Liberec.

¹¹⁰ BÍLEK, *Dějiny konfiskací II*, s. 794.

V blízkosti Siebendörfelu se nachází rovněž statek Starý Dub, jemuž bylo také určeno osudem stát se frýdlantským lénem. Došlo k tomu 15. července 1624, kdy se Valdštejnovým vazalem stal Caesar Gill Jonghen de Hungaria. Za tento statek musel zaplatit hotových 13 500 kop (15 700 zlatých)¹¹¹

Roku 1627 byl v léno proměněn také statek Druzcov. K němu Valdštejn přidal ještě Křenovy, jež původně byly součástí panství Hrubá Skála. Tyto statky pak Albrecht dal v léno Kristiánovi z Valdštejna. Za Druzcov měl zaplatit 13 700 kop (16 000 zlatých), za Křenovy Albrecht vyžadoval částku přibližně třetinovou, tedy 4 300 kop (5 000 zlatých).¹¹²

Dalším statkem, jenž přestal patřit pod Český Dub, byly Domaslavice. Ty prodal Valdštejn 6. března 1628 v léno Pavlovi Cornazani a jeho manželce Anně Zuzaně. Za toto po meči dědičné léno jim bylo uloženo zaplatit 14 000 kop (16 300 zlatých). Valdštejn jim však z této sumy odpustil poměrně velkou částku, a to 8 600 kop (10 000 zlatých).¹¹³

Posledním statkem, který Valdštejn odpojil od dubského panství, byla Malá Skála. Již 23. listopadu 1627 Albrechtovi nakázal král Ferdinand II., aby z tohoto statku vytvořil léno. Tomuto Valdštejn vyhověl a již 23. května 1628 prodal Skálu Mikulášovi Des Fours společně s Rohozcem.¹¹⁴ Des Fours za ni zaplatil 17 100 kop (20 000 zlatých).¹¹⁵

Od panství hořického Valdštejn oddělil tři statky. Dva z nich, Holovousy a Hradištko, Valdštejn spojil k sobě. Poté je 15. června 1629 prodal v léno Alžbětě Stosové za 20 000 kop (23 300 zlatých) místo jejího podílu na vrchlabském panství. Alžběta však nikdy lenní přísahu Valdštejnovi nesložila.¹¹⁶ Třetím statkem pak byla Šárovcova Lhota, kterou v léno za 3 500 kop (4 100 zlatých) získala Anna Ostroměřská. Touto částkou byla splacena pohledanost, již měla na Radči v kumburském panství.¹¹⁷

Kumburské panství přišlo o správu Radimi, již Valdštejn věnoval 8. února 1627 kartuziánskému klášteru, který sídlil ve Valdicích.¹¹⁸

Závěrečným statkem získaným roku 1623 v rámci nějakého panství byl Návarov, jenž byl původně pod správou semilského panství. Albrecht z Valdštejna jej prodal Kristiánovi z Valdštejna již 11. března 1623. Měl od něj získat 15 900 kop (18 600 zlatých) v hotovosti, ovšem zaplacení této částky se nedočkal. Albrecht proto neváhal a statek Návarov 8. března

¹¹¹ Tamtéž, s. 791.

¹¹² Tamtéž, s. 795.

¹¹³ Tamtéž, s. 794–795.

¹¹⁴ SEDLÁČEK, s. X/332.

¹¹⁵ BÍLEK, *Dějiny konfiskací II*, s. 805.

¹¹⁶ Tamtéž, s. 797.

¹¹⁷ Tamtéž, s. 798.

¹¹⁸ Tamtéž, s. 803.

1627 prodal v léno Gertrudě de Lamotte, jež byla ochotna za Návarov zaplatit hotových 25 700 kop (30 000 zlatých).¹¹⁹

Hned 29. ledna 1624 získal Valdštejn statek Bartoušov jako součást kopidlnského panství. Od jeho původní majitelky Marie Magdalény Trčkové jej získal v rámci již dříve zmiňované směny statků (viz Kopidlno). 29. února 1628 byl tento statek prodán jako léno za 4 500 kop (5 300 zlatých) Kateřině, vdově po Janu Noe Gutterdingovi k rukám tehdy nezletilého syna Anastasia.¹²⁰

Dalším statkem, který Valdštejn koupil roku 1624, tentokrát již samostatně, byla Choteč. Ta nepatřila mezi statky zkonfiskované po bitvě na Bílé Hoře. Jejím původnímu majiteli Davidu Jindřichu Černhauzovi z Černhauzu za ni zaplatil 22 000 kop (25 700 zlatých). Již téhož roku ji za stejnou částku prodal v léno Janovi Jezberovskému z Olivové Hory. Přesné datum prodeje však není jednoznačné, jelikož Bílek tuto událost klade na 4. července 1624,¹²¹ zatímco Sedláček tvrdí, že dnem prodeje byl 22. prosinec 1624.¹²²

Nejvýznamnějším ziskem, jehož Valdštejn dosáhl roku 1624 a který později převedl v léno, však bylo panství Pecka. K jejímu prodeji Valdštejn donutil Annu Salomenu Harantovou z Polžic a při té příležitosti se jako donucovacího prostředku nebál použít ani vojska. Nakonec se Anna Salomena uvolila k prodeji panství a požadovala za něj částku 130 000 kop (151 700 zlatých). Zaplacení této částky se však od Valdštejna nedočkala.¹²³

Od tohoto panství Valdštejn oddělil tři statky, jež převedl v samostatná léna. Nejprve 6. srpna 1625 odpojil statek Rašín, který postoupil za 6 800 kop (7 900 zlatých) Jeronýmovi Bukovskému z Hustiřan. Další dva statky v odhadní hodnotě 12 900 kop (15 000 zlatých), Novou Ves a Uhlíře, daroval 23. března 1630 v léno Jindřichovi ze St. Julian. Zbytek panství věnoval 8. února 1627 kartuziánskému klášteru ve Valdicích.¹²⁴

Roku 1625 získal Valdštejn panství Miletín. V tomto případě nešlo o konfiskát, ovšem nešlo o běžnou koupi. Opět se zde projevila Albrechtova cílevědomost a neochota brát při cestě za majetkem jakékoliv ohledy. Panství totiž patřilo Bartolomějovi z Valdštejna, který zemřel roku 1617 a zanechal nezletilé syny. Roli poručnice měla vykonávat jejich matka. Ta se ovšem roku 1622 vdala, a tím přišla o právo na poručnictví nad svými syny. O to se okamžitě neváhal přihlásit Albrecht, který jej jako jejich strýc a nejbližší příbuzný také získal.

¹¹⁹ Tamtéž, s. 802.

¹²⁰ Tamtéž, s. 792.

¹²¹ Tamtéž, s. 797.

¹²² SEDLÁČEK, s. V/119.

¹²³ Tamtéž, s. V/108.

¹²⁴ BÍLEK, *Dějiny konfiskací II*, s. 802–803.

Od jejich matky ještě jako poručník roku 1623 koupil její věnný podíl za 4 000 kop (4 700 zlatých).¹²⁵

Toto panství pak 28. května 1625 od svých synovců koupil za 30 000 kop (35 000 zlatých).¹²⁶ Zapsání miletínského panství do zemských desek se však kvůli jejich neochotě dočkal až 25. ledna 1628.¹²⁷ Ani to mu nezabránilo dát panství v léno nejstaršímu z nich, Hannibalovi z Valdštejna a vyžadovat po něm za to 12 900 kop (15 000 zlatých). Statek Rodov, který byl součástí panství, Albrecht odpojil a dal za 10 000 kop (11 700 zlatých) v léno Maxmilianovi z Valdštejna. Ten pak tento statek soku 1628 směnil s Janem Rudolfem Trčkou za Vršovice.¹²⁸

Petr Škopek z Otradovic, majitel statku Bělohrad, byl 13. června 1623 odsouzen k manství. Dohodl se s Albrechtem z Valdštejna, že mu tento statek prodá za 62 000 kop (72 300 zlatých) za podmínky, že jej do zaplacení této částky bude spravovat sám. Než však stačila tato akce proběhnout, Škopek zemřel¹²⁹, aniž by zanechal dědice, a statku se ujala královská komora. Ta Bělohrad prodala Valdštejnovi 12. prosince 1626 za 60 300 kop (70 400 zlatých) s tím, že měl z této sumy odvést 50 000 kop (58 300 zlatých) Linhartovi Helfridovi z Meggau, jelikož měl na statek větší nárok.¹³⁰

Roku 1628 byl Bělohrad převeden pod správu frýdlantského knížectví a následujícího roku již Valdštejn statek rozdělil a prodal jako léna sestřám Kateřině z Valdštejna a Rozině Zilvarové ze Silberštejna, rozeným Miřkovským, jako náhradu za otcovský podíl na Vrchlabském panství. Kateřina z Valdštejna se stala leníkem Albrechta na Miletínku s přilehlými vesnicemi a dvory 15. června 1629 za 16 500 kop (19 200 zlatých). Anně prodal Valdštejn v léno tvrz a ves Bělohrad s vesnicí Uhlíře za 21 700 kop (25 300 zlatých). Ta toto později směnila za Rohoznici (viz výše). Zbylé vsi v čele s Novou Vsí prodal Valdštejn v léno 23. března 1630 Jindřichovi ze St. Julian za 38 000 kop (44 300 zlatých).¹³¹

Statek Chrastná získal Valdštejn po Jindřichu Blektovi z Útěchovic. Ten byl již roku 1623 odsouzen k manství. Protože se však do své smrti leníkem nestal, zabavila jeho statek královská komora, od níž ho Valdštejn roku 1627 za 10 600 kop (12 400 zlatých) koupil.

¹²⁵ SEDLÁČEK, s. V/125.

¹²⁶ BÍLEK, *Dějiny konfiskací II*, s. 800.

¹²⁷ SEDLÁČEK, s. V/126.

¹²⁸ BÍLEK, *Dějiny konfiskací II*, s. 800.

¹²⁹ V době úmrtí se Bílkova verze liší od Sedláčkovy. Zatímco podle Sedláčka zemřel Škopek již 17. prosince 1625, Bílek řadí jeho smrt až do roku 1626. Sedláček, s. V/116, Bílek I, s. 582

¹³⁰ BÍLEK, *Dějiny konfiskací I*, s. 582.

¹³¹ BÍLEK, *Dějiny konfiskací II*, s. 792.

Dlouho si ji však v přímém vlastnictví neponechal a již 16. března 1628 ji prodal v léno Wolfu Ladislavu Šlejnicovi za stejnou cenu.¹³²

Jelikož byl v březnu 1623 Václav Záruba z Hustiřan odsouzen k manství a svůj úděl přijal poté, co se neúspěšně pokusil se vykoupit, kupoval Valdštejn jeho statky Branná a Štěpanice 18. ledna 1628 již jako lenní. Za tyto statky měl zaplatit Zárubovi a jeho dědicům celkem 48 000 kop (56 000 zlatých), z této částky však zůstal nezaplacen dluh 15 000 kop (17 500 zlatých). Ani to však Valdštejnovi nezabránilo po převedení statku z královského léna na frýdlantské, k čemuž došlo 19. prosince 1628, prodat jej v léno Otovi Fridrichovi z Harrachu.¹³³

Roku 1628 koupil Valdštejn za 6 000 kop (7 000 zlatých) statek Lukavec od bratří Karla Kryštofa a Jana Věnka Stařimských z Libštejna, jejichž otec sice zemřel v bojích na straně českých stavů, ale byl zproštěn trestu. Za stejnou sumu potom roku 1630 Valdštejn statek prodal v léno zpět Karlu Kryštofovi.¹³⁴

Statek Okrouhle koupil Valdštejn od Mariany Jestřibské z Risenburka 16. února 1628 za 8 300 kop (9 600 zlatých), ze kterých zaplatil pouze 2 300 kop (2 700 zlatých).¹³⁵ Následně statek 28. června 1629 postoupil v léno Rozině Zilvarové jako další součást náhrady za její nároky na vrchlabském panství.¹³⁶

Od Jana Jiřího Materny z Květnice získal Valdštejn statek Sloupno. Poté, co zaplatil sumu 20 000 kop (23 300 zlatých) od Materny za tento statek vyžadovanou, postoupil statek v léno za 16 000 kop (18 700 zlatých) Zdeňkovi z Valdštejna až do jeho smrti, po níž Albrecht statek ponechal jeho ženě Anně Marii až do doby, kdy se znovu vdala. Poté se Sloupna znovu ujal Albrecht.¹³⁷

Posledním statkem koupeným roku 1628, který Valdštejn učinil svým lénem, byla Víška, již získal od Jetřicha Štaršedla za 6 800 kop (7 900 zlatých). Tento drobný statek se skládal pouze ze vsi, sídla a poplužního dvora. I to však byl Valdštejn schopen rozdělit. Zatímco sídlo a poplužní dvůr postoupil Albrecht 3. dubna 1630 v léno Kryštofovi staršímu z Valdštejna, vesnici samotou věnoval roku 1633 augustiniánům sídlícím v Bělé.¹³⁸

V polovině roku 1629 (16. června) prodal Valdštejnovi svůj statek i Jindřich Materna z Květnice. Jeho statek Bílsko přišel Valdštejna na 6 000 kop (7 000 zlatých). I s úroky jeho

¹³² Tamtéž, s. 797.

¹³³ Tamtéž, s. 793, 925–926.

¹³⁴ BÍLEK, *Dějiny konfiskací I*, s. 565.

¹³⁵ Tamtéž, s. 220.

¹³⁶ BÍLEK, *Dějiny konfiskací II*, s. 802.

¹³⁷ Tamtéž, s. 806.

¹³⁸ Tamtéž, s. 808.

dluh za tento statek na úkor různých věřitelů narostl dokonce na 6 400 kop (7 400 zlatých). Statek získal v léno Adam Neff 20. března 1630 za 6 000 kop (7 000 zlatých).¹³⁹

Společně se smidarským panstvím od Marie Magdalény Trčkové nabyl Valdštejn roku 1629 i statek Domoslavice, od kterého záhy převedl Sylvárův újezd pod hořické panství. Samotné Domoslavice dal 13. září 1632 za 8 600 kop (10 000 zlatých) v léno Františkovi de Jacobo.¹⁴⁰

Posledním statkem, který Valdštejn získal, aby jej mohl dát někomu v léno a sám přitom rozhodnout komu, byl Grabštejn. Jeho původní majitel David Jindřich Černhauz z Černhauzu byl frýdlantskou konfiskační komisí po účasti na vpádu Sasů odsouzen ke ztrátě všech svých statků. Statek Valdštejn získal 15. dubna 1632 na pokrytí svých válečných výdajů. V léno jej proměnil 18. května 1633 ve prospěch Maxmiliána z Valdštejna. Z hodnoty 100 500 kop (117 300 zlatých), na kterou byl Grabštejn odhadnut, byly zaplacený jak dluhy spojené s tímto statkem, tak pohledávky Maxmiliána z Valdštejna vůči Albrechtovi.

Následující skupina lenních statků je tvořena těmi statky, jejichž lenním pánem se Valdštejn sice stal, ale zůstaly v rukách původních majitelů, protože je Valdštejn nezaplátil. Ve valné většině případů jde o statky získané v letech 1624 a 1628, z čehož by se dalo usuzovat, že v těchto letech se Valdštejn pravděpodobně potýkal s jistými finančními potížemi. Dva zbylé potom získal roku 1633, tedy těsně před svou smrtí.

Jelikož by líčení zisků jednotlivých statků bylo obtížné, je zde uveden pouze jejich výčet. V prvním sloupci je název statku, ve druhém původní majitel, ve třetím datum nebo rok zisku a příslíbená cena. V posledním sloupci se uvádí datum, kdy byl statek zproštěn manství, případně majitel po Valdštejnově smrti, pokud se lišil od původního. Statky jsou uvedeny v abecedním pořádku.

statek	původní majitel	datum/rok nabytí	datum zproštění manství, případný nový majitel
Albrechtice a Svojkov	bratři Jaroslav, Rudolf a Kryštof z Kyjova	1628	

¹³⁹ Tamtéž, s. 793.

¹⁴⁰ Tamtéž, s. 795.

Ostašov	Jeroným z Nostic; bratři Adam, Ludvík, Rudolf a Kristian z Penčiku; Oldřich z Hochbergu	20. 1. 1633 18 800 kop (21 900 zlatých)	
Cerekvice	Hertvík Záruba z Hustiřan	1633 41 000 kop (47 800 zlatých)	28. 4. 1637
Čermná	Martin Cikán z Čermné	1624 1 700 kop (1 996 zlatých)	9. 8. 1752
Češov	Dorota Linhartová z Neuenburgu	28. 3. 1628 2 300 kop (2 700 zlatých)	30. 11. 1669
Drštěkryje	Jan Oldřich Gerštorf	1628 10 500 kop (12 300 zlatých)	1. 3. 1663
Dobrá Voda	Jan Král z Dobré Vody	1624 15 000 kop (17 500 zlatých)	
Hrádeček	Jiří Max z Maxen	1624 1 800 kop (2 100 zlatých)	
Jeřice	Anna a Alžběta Marie Myškovny	20. 5. 1628 24 000 kop (28 000 zlatých)	Jan a Albrecht Křinečtí z Ronova
Jilemnice	Albrecht Gottfried Křinecký z Ronova	1624 70 000 kop (81 700 zlatých)	Jan Vilém Harant z Polžic
Jílové	Kateřina Vartemberková z Mansfeldu	24. 5. 1628 12 000 kop (14 000 zlatých)	

Semínova Lhota	Adam Semín ze Semínovy Lhoty	1628 3 200 kop (3 700 zlatých)	Václav Šťastný Stráník z Kopidlna 7. 6. 1664
Milevice	Alžběta Marie a Hedvika Eliška Dobranovské z Dobranova	1628 1 300 kop (1 516 zlatých)	
Útěchovice	Kristian Weigel z Weigelsfeldu	1628	
Popovice	Jindřich Kamenický z Vitiněvsi	1628 8 500 kop (9 900 zlatých)	
Samšina	Barbora Berková z Dubé	1628 11 300 kop (13 100 zlatých)	
Sobčice	bratři Dohalští z Dohalic	1624 24 000 kop (28 000 zlatých)	
Vinary	Adam a Jan Rašínové z Rýzmburka; Kateřina Vratislavová z Rýzmburka	22. 5. 1628 15 200 kop (17 700 zlatých)	1648 Rašínům 1650 Vratislavové
Vojice	Jan a Jiří Vojičtí z Nové Vsi	1624 23 500 kop (27 400 zlatých)	
Žďár	Jiří Hartmann z Hartenštejna	1628 6 500 kop (7 600 zlatých)	Kryštof Feischmann z Thumbachu 12. 3. 1670

141

¹⁴¹ Tamtéž, s. 808–813.

6. Osudy statků po Valdštejnově smrti

Poté, co byl Valdštejn v únoru 1634 zabit v Chebu, došlo k rozdělení územního celku, který Valdštejn pracně budoval po více než deset let. Některé části byly dány odměnou těm, kteří se podíleli na Valdštejnově úmrtí, jiné byly ponechány původním majitelům nebo příbuzným Albrechta z Valdštejna. Několik statků přešlo do vlastnictví koruny a bylo přenecháno ke správě místním hejtmanům.

Panství Frýdlant a Liberec, tedy přesněji to, co z nich zbylo poté, co od nich Valdštejn některé statky oddělil a udělil je v léno, bylo záhy po Valdštejnově smrti přiděleny hraběti Matyáši Gallasovi. Ten, ačkoliv ještě na podzim roku náležel k nejužšímu důvěrnickému kruhu, byl zároveň jednou ze tří klíčových osob, jež stály za pádem vévody z Frýdlantu.¹⁴² Záhy po Valdštejnově smrti obsadil Gallas frýdlantské panství několika pluky vojska a již 8. srpna mu byla obě panství věnována jako výsostný dar. Gallasovi připadla jako alodní dědictví.¹⁴³ Jejich celková hodnota byla tehdy odhadována zhruba na 431 600 kop (asi 503 500 zlatých), tedy výrazně výše, než za kolik je Valdštejn nakoupil. O dva roky později pak byly Frýdlant a Liberec Gallasovi zapsány do zemských desek.¹⁴⁴ Ačkoliv čekalo obě panství ještě několikeré vyplenění a průchody vojsk, ať již to byli Švédové roku 1636 či Prusové v 19. století, obě panství zůstala trvale v rukou rodu Gallasů.¹⁴⁵

Panství Veliš bylo 13. července 1636 prodáno dalšímu z významných českých šlechticů, kteří pomáhali králi ve válce vydržováním vojska. Suma, již měl Jindřich Šlik za toto panství zaplatit, činila přibližně 143 300 kop (asi 167 200 zlatých) a byla odečtena od jeho válečných výloh.¹⁴⁶ Samotný hrad Veliš však nečekala zářná budoucnost. Brzy jej totiž nečekala žádná, poněvadž již roku 1658 bylo nařízeno tento hrad zbořit. I když se František Arnošt Šlik, nový majitel panství, snažil několik let jednání protahovat, nezdařilo se mu zvrátit osud tohoto hradu¹⁴⁷. Panství od té doby patřilo až na pár výjimek v letech 1773–1791 rodu Šliků.¹⁴⁸

11. října 1634 se stal markýz de Grana et Caretto, hrabě z Milessimo, jemuž náležely posty císařského válečného rady a generálzbrojmistra, správcem panství Bělé pod Bezdězem a Kuřívod. Byl to také on, komu po pěti letech, přesněji 20. května 1639, byla tato panství darována a stala se jeho dědičným majetkem. Jejich hodnota byla odhadnuta na částku

¹⁴² REBITSCH, R., *Matyáš Gallas (1588–1647): Císařský generál a Valdštejnův „dědic“*, Praha 2013, s. 57–59.

¹⁴³ SEDLÁČEK, s. X/190.

¹⁴⁴ BÍLEK, *Dějiny konfiskací II*, s. 773.

¹⁴⁵ SEDLÁČEK, s. X/192.

¹⁴⁶ BÍLEK, *Dějiny konfiskací II*, s. 774.

¹⁴⁷ Tento osud s menší odchylkou postihl i Kumburk.

¹⁴⁸ SEDLÁČEK, s. V/262–264.

přesahující 185 000 kop (asi 215 900 zlatých).¹⁴⁹ Panství Bělá v období třicetileté války vytrpělo mnoho. Nejprve mohlo být drancování přičteno na vrub potřebám císařského vojska, později tudy několikrát protáhli Švédové, a to v letech 1634, 1641, 1643 a 1644. Švédské vojsko zde strávilo i celou druhou polovinu roku 1645. Po smrti markýze přešlo panství ještě na jeho syna, ale ten jej prodal roku 1678 Arnoštu Josefovi z Valdštejna a v tomto rodě panství také setrvalo a jako souputník s ním sdílelo stejný osud i panství Kuřívody.¹⁵⁰

Na rozdíl od výše zmíněných panství nebylo nějakou dobu jasné, kdo po Valdštejnově smrti převezme do svých rukou Nový Zámek. Ten totiž sice byl jitřním darem Kateřině Izabele Valdštejnové rozené z Harrachu, ovšem již roku 1634 byl zabrán Janem Jiřím z Vartemberka, jenž se vrátil do země se saským vojskem. Kateřina Izabela však cestou právních námitek a proseb dosáhla alespoň toho, že jí panství bylo darováno.¹⁵¹ Hodnota Nového Zámku byla odhadnuta přibližně na 257 100 kop (300 000 zlatých).¹⁵² Panství po smrti Valdštejnovy choti přešlo na rod Kouniců. Valdštejnova dcera Marie Eliška byla totiž provdána Rudolfa Kounice, přes nějž přešlo panství na jeho rod, v němž již zůstalo.¹⁵³

Statek Smrkovice byl připojen ke statku Obora. Spolu s ním byl císařskou rezolucí ze dne 5. března 1634 darován českému králi Ferdinandovi III.¹⁵⁴ Staré Smrkovice i Obora zůstaly pod správou komorních statků až do roku 1824.¹⁵⁵

Semily byly 10. ledna 1635 svěřeny do správy císařského plukovníka Mikuláše Des Fourse. V červnu téhož roku mu byl tento statek prodán zhruba za 69 600 kop (asi 81 300 zlatých). Tato částka mu byla stržena z jeho vojenských pohledávek.¹⁵⁶ V rodině Des Fours zůstal statek až do roku 1748, kdy jej Ferdinand Ignác Des Fours prodal svému zeti Františku Václavovi Caretto z Milessimo. V první čtvrtině 19. století změnil statek ještě dvakrát svého majitele, a to roku 1816, kdy je koupil Jakub Veith, a roku 1824. Tehdy se Semily staly majetkem knížete Karla Rohana.¹⁵⁷

Jelikož jediný syn Albrechta z Valdštejna zemřel v útlém věku, ustanovil roku 1628 dědicem veškerých svých statků Maxmiliána z Valdštejna.¹⁵⁸ Tomu však bylo přičteno

¹⁴⁹ BÍLEK, *Dějiny konfiskací II*, s. 775. Sedláček uvádí sice stejnou sumu, ovšem tvrdí, že se jednalo o koupi.

¹⁵⁰ SEDLÁČEK, s. X/25–26.

¹⁵¹ Tamtéž, s. XIV/258.

¹⁵² BÍLEK, *Dějiny konfiskací II*, s. 775.

¹⁵³ SEDLÁČEK, s. XIV/258

¹⁵⁴ BÍLEK, *Dějiny konfiskací II*, s. 776.

¹⁵⁵ SEDLÁČEK, s. V/325.

¹⁵⁶ BÍLEK, *Dějiny konfiskací II*, s. 776.

¹⁵⁷ SEDLÁČEK, s. X/300.

¹⁵⁸ Maxmilián z Valdštejna byl oblíbencem Albrechta z Valdštejna a zároveň byl synem nejvyššího purkrabího Adama mladšího z Valdštejna.

rezolucí ze 4. února 1635 pouze jediné panství, které se nacházelo v přímém vlastnictví zabitého frýdlantského vévody, a to Hrubá Skála s Troskami. Toto panství bylo po dlouhou dobu obsazeno švédskými vojsky a definitivního osvobození se dočkalo až roku 1646. Poté zůstalo ve vlastnictví Valdštejnů až do roku 1821, kdy jej jeho stávající pán František Adam prodal Janu Lexovi z Aerenthalu.¹⁵⁹

Panství Kumburk a Úlibice bylo císařskými rezolucemi z 27. ledna a 21. května 1635 a listem z 8. května roku následujícího přisouzeno císařskému válečnému radovi a polnímu maršálkovi Rudolfovi z Tiefenbachu. Částka 256 700 kop (asi 299 700 zlatých), již měl zaplatit, byla z velké části uhrazena vojenskými pohledávkami, které činily zhruba 200 000 zlatých. Na pokrytí zbytku pak stačil jeden měsíční plat pluku.¹⁶⁰ Rudolf z Tiefenbachu nebyl obdařen dědicem, a tak po jeho smrti užívala panství doživotně jeho manželka Marie Anna Eliška rozená Šternberková. Po ní byl jako nástupce určen Jan Norbert ze Šternberka. Ozval se však ještě jeden zájemce o toto panství, totiž hrabě Gottlieb von Windischgrätz, jenž na sebe převedl práva Markéty Salomeny Slavatové. Pře trvala mezi lety 1676 a 1677. Přestože Jan Norbert zemřel ještě roku 1676, připadlo panství nakonec stejně rodu Šternberků oproti částce 50 000 zlatých zaplacené Windischgrätzovi. Ani Šternberkům však panství dlouho nezůstalo a již na počátku 18. století bylo prodáno Janu Josefovi z Trauttmansdorffu. Trauttmansdorffům pak panství již zůstalo.¹⁶¹

Hořické panství přiřkl císař polnímu podmaršálkovi Jakobovi Strozzimu ze Schreienthalu. Ačkoliv odhadní hodnota přesahovala 148 000 kop (asi 172 700 zlatých), byla Strozzimu část sumy odpuštěna a Strozzi tak platil pouhých 100 000 zlatých.¹⁶² Než mu však panství stihli zapsat do zemských desek, zemřel. Dědičnými vlastníky panství se tak stali 6. října 1636¹⁶³ jeho synové Petr a Oktavián. Oba však byli nezletilí, a tak se správy prozatím ujala jejich matka. Roku 1650 přešly Hořice na staršího z bratrů. Po jeho smrti bylo panství převedeno pod správu pražského arcibiskupství a zisky z něj plynoucí měly být využity na podporu válečných invalidů. Roku 1743 správu panství převzal stát.¹⁶⁴

Panství Český Dub a Frýdštejn získal jako vyrovnání za své služby císaři a jeden měsíční plat pro svůj pluk hrabě Jan Ludvík z Isolano. Zisk byl potvrzen dvěma císařskými rezolucemi z 27. ledna 1635 a 5. července 1635. Hodnota těchto statků činila více než

¹⁵⁹ SEDLÁČEK, s. X/53–55.

¹⁶⁰ BÍLEK, *Dějiny konfiskací II*, s. 778.

¹⁶¹ SEDLÁČEK, s. V/183–184. Bílek však jako prvního majitele z rodu Trauttmansdorffů uvádí Rudolfa Viléma.

¹⁶² BÍLEK, *Dějiny konfiskací II*, s. 780.

¹⁶³ Bílek uvádí datum 19. května 1635.

¹⁶⁴ SEDLÁČEK, s. V/133–134.

135 900 kop (asi 158 600 zlatých).¹⁶⁵ Již dcera hraběte z Isolano Regina však panství po smrti své starší sestry věnovala augustiniánskému klášteru ve Vídni. To se stalo roku 1653, tedy v době, kdy tam již byla abatyší. Po zrušení kláštera v roce 1782 správu panství převzal náboženský fond arciknížectví rakouského pod Emží. Roku 1838 pak Český Dub koupili Rohanové.¹⁶⁶

Osud panství Doksy se rozdělil, jelikož Valdštejn hrad Bezděz roku 1624 spolu s několika okolními vesnicemi věnoval augustiniánům poté, co opustil prvotní myšlenku vytvořit z něj největší pevnost svého knížectví. Augustiniánům se tam ale nelíbilo, a proto se rozhodli navrátit se do svého pohodlnějšího původního tábora. Hrad pak dal k používání řádu Montserratských benediktinů. Jelikož však Bezděz byl poněkud zpustlý, museli jej upravit.¹⁶⁷ Všechny ostatní součásti panství císař věnoval Walteru Buttlerovi jako náhradu za 200 000 zlatých, jež mu byly dány jako odměna za účast na Valdštejnově zabití.¹⁶⁸

Kopidlno s výjimkou pár statků, které od něj Valdštejn oddělil, připadlo po Albrechtově smrti Zikmundu Ludvíkovi z Dietrichštejna císařskými rezolucemi z 28. února 1635 a 11. března roku následujícího, a navíc ještě listem z 2. ledna 1638. Přestože odhadní hodnota v té době činila 107 600 kop (125 600 zlatých), činila celková částka vyžadovaná od Dietrichštejna jen 100 000 zlatých. Dietrichštejn měl nakonec zaplatit jen 20 000 zlatých s pětiprocentním úrokem ve prospěch kartuziánů ve Valdicích, protože majetek v hodnotě 80 000 zlatých dostal na srážku svých pohledávek.¹⁶⁹ Již 21. května 1638 bylo však panství směnou postoupeno Jindřichu Šlikovi z Holiče, za něhož trpělo opakovanými nájezdy Švédů.¹⁷⁰

Vrchlabské panství bylo již 11. října 1634 postoupeno do správy Rudolfovi z Morzin, císařskému válečnému radovi. Odhadní hodnota panství činila 173 600 kop (202 500 zlatých). Přesto bylo později císařskými listy z 1. prosince 1635 a 22. ledna 1636 Morzinovi darováno dědičně na zaplacení odměny za válečné služby ve výši pouhých 100 000 zlatých.¹⁷¹ Panství pak zůstalo v rukách Morzinů až do roku 1881, kdy rod vymřel smrtí Rudolfa z Morzinu po meči, a panství tak přešlo přes jeho dceru Marii Aloisii do rodu Černínů.¹⁷²

¹⁶⁵ BÍLEK, *Dějiny konfiskací II*, s. 781.

¹⁶⁶ SEDLÁČEK, s. X/268.

¹⁶⁷ Tamtéž, s. X/18–19.

¹⁶⁸ BÍLEK, *Dějiny konfiskací II*, s. 781.

¹⁶⁹ Tamtéž, s. 783.

¹⁷⁰ SEDLÁČEK, s. X/309.

¹⁷¹ BÍLEK, *Dějiny konfiskací II*, s. 785.

¹⁷² ŽUPANIČ, J. – FIALA, M. – KOBLASA, P. *Šlechtický archiv c. k. ministerstva vnitra: Erbovní listiny Národního archivu, Státního oblastního archivu v Praze, Archivu hlavního města Prahy (dodatky), Archivu Národního muzea (dodatky)*, Praha 2014, s. 135.

Na statku Vysoké Veselí zanechal Valdštejn dluh, se kterým se musel vypořádat jeho nový majitel. Tím se stal Mikuláš Heřman Nydrum ze Šardeka, jemuž byl statek nejprve dán do správy 30. ledna 1635 a poté 15. prosince 1636 darován za jeho válečné pohledávky, jež činily 46 400 kop (54 100 zlatých), a oproti zaplacení již výše zmíněného dluhu.¹⁷³ Po Nydrumově smrti statek přešel zpět do držení Dohalským, kteří jej získali 18. března 1654 koupí, kterou provedl Václav Bořek Dohalský. Ani v tomto rodě však nezůstalo Veselí dlouho, jelikož nedokázalo uživit všech pět Václavových synů, a tak jej již 23. února 1672 prodává jeden z nich, František Karel, za 23 700 kop (27 700 zlatých) Pertoldu Arnoštu Zárubovi z Hustiřan. Statek si opět neudržel dlouho své majitele a byl znovu prodán, tentokrát 16. října 1689 za 53 100 kop (62 000 zlatých) poručíkům Josefa ze Šternberka a na Bechyni.¹⁷⁴ Spolu s Veselím sdílel stejný osud i statek Sběh.¹⁷⁵

Po Valdštejnově smrti se změnil majitel i statkům Tuří a Hubojedy. Ty byly prodány 14. června 1635 jezuitské koleji za 20 000 kop (23 300 zlatých).¹⁷⁶

Panství Staré Hrady, jež bylo odhadnuto na 142 900 kop (166 700 zlatých), dal císař svou rezolucí 27. ledna 1635 do správy Jindřichu Šlikovi. Tomu také bylo 29. července 1637 prodáno za 103 000 kop (120 200 zlatých).¹⁷⁷ Poněvadž jej ale vojenské povinnosti držely mimo panství, učinil svým regentem pro toto a ještě další svá panství Adama Rodovského z Hustiřan, jenž úspěšně vykonával tuto funkci až do své smrti roku 1648. Jindřich Šlik jej do hrobu následoval o dva roky později.¹⁷⁸ Šlikové o toto panství definitivně přišli roku 1912.¹⁷⁹

Smidarské panství připadlo jednomu z těch, kteří měli přímou účast na chebských událostech. Jeho jméno zní Jan Gordona právě jemu byla za „činnost a zručnost při exsekuci Fridlandské v Chebu s nasazením života vlastního“¹⁸⁰ slíbena odměna ve výši 120 000 zlatých (102 900 kop). Jelikož však odhadní hodnota panství činila 152 800 kop (178 300 zlatých), ze zbývajících částky musel zaplatit svému pluku dvouměsíční žold.¹⁸¹ Gordon roku 1650 zesnul, aniž by zanechal řádného dědice. Panství proto přešlo na jeho sestry, jež ale byly nekatolického vyznání a navíc tou dobou trvale dlely v Holandsku. I na to ovšem Jan Gordon ještě za svého života pomyslel a 24. října 1648 jim určil poručníky, kteří 7. listopadu 1652

¹⁷³ BÍLEK, *Dějiny konfiskací II*, s. 785–786.

¹⁷⁴ SEDLÁČEK, s. V/321.

¹⁷⁵ BÍLEK, *Dějiny konfiskací II*, s. 786.

¹⁷⁶ Tamtéž, s. 786.

¹⁷⁷ Tamtéž, s. 787.

¹⁷⁸ SEDLÁČEK, s. X/306.

¹⁷⁹ ŽUPANIČ, J. *Nová šlechta rakouského císařství*, Praha 2006, s. 246.

¹⁸⁰ BÍLEK, *Dějiny konfiskací II*, s. 788.

¹⁸¹ Tamtéž.

panství prodali Rudolfovi z Colloreda a utržené peníze poslali do Holandska. Colloredům pak panství zůstalo do 19. století.¹⁸²

Ani poměry na panství Kost nepatřily po smrti Valdštejna k nejpříjemnějším. Než jej stihla převzít císařská komora, stačila je vydrancovat jak vojska saská, tak i císařská. Navíc v noci z 18. na 19. května v hradu Kost vypukl požár a hrad od základů vyhořel. O panství se hned po chebských událostech začala ucházet jeho bývalá majitelka Polyxena z Lobkovic, jelikož jí z původní částky 150 000 kop (175 000 zlatých) za Kost slíbené bylo zapláceno pouze 10 000 kop (11 700 zlatých).¹⁸³ Polyxeně mělo být panství navráceno na základě císařské rezoluce z 24. března 1635. Brzy však panství předala svému synovi Václavu Eusebiovi z Lobkovic, který je již 7. října 1637 prodal hraběti Heřmanu Černínovi z Chudenic. Panství poté velmi trpělo blízkostí švédských vojsk a následně i přítomností vojáků císařských. Sám hrad Kost měl být v 60. letech 17. století zbořen, ale nakonec z tohoto plánu sešlo. Přesto však chátral. Panství bylo v rukách Černínů do roku 1738, kdy bylo prodáno kvůli vysokým dluhům. Novým majitelem se stal Václav Kazimír Netolický z Eisenburka, v jehož rodě Kost zůstala až do 19. století.¹⁸⁴

Statek Stolinky byl císařskou rezolucí z 30. ledna 1635 dán do správy generálu Reinhardovi z Walmerode, ovšem další rezolucí z 11. února 1636 jej císař navrátil Alžbětě Hrzánové, jejímuž choti Zdislavovi byla udělena milost. Hrzánová musela Walmerodovi zaplatit výdaje, které již stačil na statek vynaložit.¹⁸⁵ Na statku bylo však tolik dluhů, že byl roku 1647 prodán kardinálu Arnoštovi z Harrachu a později přešlo do držby litoměřických biskupů.¹⁸⁶

Mimoňské panství Valdštejnovi nepatřilo ani jeden celý rok, než ho dostihla smrt. Roku 1635 jej císař vrátil Magdaléně Hofmanové z Hiršfeldu, vdově po Janu Zeidlerovi. Její dědic Jan Zikmund Zeidler prodal Mimoň za 40 000 zlatých 5. ledna 1651 Janu Putzovi z Adlersturnu.¹⁸⁷ Po vymření tohoto rodu po meči roku 1725 přešlo kvůli vymření po meči do hraběcího rodu Hartigů díky sňatku Janovy neteře s Ludvíkem Hartigem.¹⁸⁸

Statek Trnovany byl císařskou rezolucí z 1. července 1637 dědičně postoupen Adamovi z Valdštejna za 15 000 kop (17 500 zlatých). Ty byly odečteny z císařské odměny 60 000

¹⁸² SEDLÁČEK, s. V/312.

¹⁸³ PEKAŘ, J. *Knihy o kosti*, Praha 1998, s. 15.

¹⁸⁴ SEDLÁČEK, s. X/93–96.

¹⁸⁵ BÍLEK, *Dějiny konfiskací II*, s. 788.

¹⁸⁶ SEDLÁČEK, s. XIV/302.

¹⁸⁷ BÍLEK, *Dějiny konfiskací II*, s. 789–790.

¹⁸⁸ SEDLÁČEK, s. X/164–165.

zlatých (51 400 kop).¹⁸⁹ Roku 1647 Trnovany prodal Valdštejnův dědic Dorotě Alžbětě Lhotské z Ptení. Později se na nějaký čas stal statek majetkem litoměřické kapituly. Roku 1690 však byl prodán k ploskovickému statku.¹⁹⁰

Co se týče lenních statků, velká část z nich byla po Valdštejnově smrti ponechána současným vlastníkům. Tyto statky jsou zde vynechány a jsou zde uvedeny jen ty, kterým se změnil majitel, případně se jednalo o významnější panství.

Svijany, stejně jako Mnichovo Hradiště, Klášter Hradiště, Studénka, Zvířetice, Malobratřice a Grabštejn, byly ponechány Maxmiliánovi z Valdštejna. Grabštejn byl však již 9. srpna 1638 navrácen původnímu majiteli Davidu Jindřichu Černhauzovi z Černhauzu. Ostatní z výše zmíněných statků byly Maxmiliánovi z Valdštejna dědičně ponechány císařskou rezolucí z 24. března 1635.¹⁹¹ Roku 1651 k tomu Maxmilián přikoupil ještě Nudvojovice od Anjeliny Anny Sibily z Vacínova, dědičky po Voršile Žofii Šlikové, jíž statek zůstal v držení i po Albrechtově smrti.¹⁹²

Statek Kluky sice po zabití Albrechta z Valdštejna zůstal majetkem Jetřicha Štaršedla, ovšem ten již roku 1635 umírá a statku se ujal král. Ferdinand jej pak 2. května 1636 dal Janu Müllerovi ze Zlaté Koruny jako náhradu za vojenské pohledávky.¹⁹³ Müller získal zároveň s tímto statkem i Bílsko, ovšem musel zaplatit 2 100 kop (2 400 zlatých) synu Valdštejnova leníka Adama Neffa.¹⁹⁴

Panství Rohozec zůstalo v rukách Mikuláše Des Fours, který byl záhy po Valdštejnově smrti, 30. dubna 1634, povýšen do hraběcího stavu, a Rohozec se stal jeho rodovým sídlem. Rod Des Foursů zde žil do roku 1945.¹⁹⁵ Mikuláši Des Fours připadl i statek Malá Skála, a to rezolucemi z 21. listopadu 1635 a 17. ledna 1637.¹⁹⁶ Lednovou rezolucí získal také statek Sloupno, za nějž musel zaplatit 20 000 zlatých.¹⁹⁷

Lomnické panství se po chebských událostech navrátilo do rukou původní majitelky Elišky Žerotínové z Valdštejna. Pravděpodobně se tak stalo proto, že jí nikdy nebylo zapláceno. Její syn pak panství roku 1654 prodal Janu Morzinovi.¹⁹⁸

¹⁸⁹ BÍLEK, *Dějiny konfiskací II*, s. 790.

¹⁹⁰ SEDLÁČEK, s. XIV/378–379.

¹⁹¹ BÍLEK, *Dějiny konfiskací II*, s. 790–791, 800.

¹⁹² Tamtéž, s. 802.

¹⁹³ Tamtéž, s. 798.

¹⁹⁴ Tamtéž, s. 793.

¹⁹⁵ SEDLÁČEK, s. X/206.

¹⁹⁶ BÍLEK, *Dějiny konfiskací II*, s. 805.

¹⁹⁷ Tamtéž, s. 806.

¹⁹⁸ SEDLÁČEK, s. V/227.

Statek Roveň královská komora po Valdštejnově smrti zkonfiskovala a roku 1636 byl postoupen plukovníku Danielu Beigottovi z Römerstadtu na srážku jeho vojenských pohledávek. Jedním z dalších vlastníků hradu byl Petr František z Nymisu, který jej odkázal své manželce. Tím se Roveň spojila s mladějovským statkem.¹⁹⁹

Statek Valečov dostal po Valdštejnově smrti Gerhard Taxis, který jej sice ještě za Valdštejnova života prodal v léno Rudolfu Morzinovi, ovšem ten mu jej pravděpodobně nezaplatil. Taxis tento statek prodal roku 1646 Danielu Freislebenovi z Euschhofen, jemuž byl také roku 1652 uveden v dědictví jako alod.²⁰⁰

Statek Návarov připadl Gertrudě de Lamotte. Jelikož se však na návarovském hradě ve čtyřicátých letech usídlili Švédové, vydal císař 29. června 1644 rozkaz, aby byl hrad rozbořen. Od té doby je hrad pouhou zříceninou. V letech 1664–1666 pak byl v blízkosti těchto pozůstatků postaven zámek.²⁰¹

¹⁹⁹ Tamtéž, s. X/79.

²⁰⁰ Tamtéž, s. X/122.

²⁰¹ Tamtéž, s. X/297.

7. Meklenbursko a slezská knížectví

Nebyl by to však Valdštejn, kdyby po dosažení úspěchů v českých zemích nemířil ještě dál a výše. Prvním územím mimo české země, na které Valdštejn pomýšlel, bylo Zaháňské knížectví. Již roku 1627 plánoval, jak přestavět místní zámek, aby jej zútulnil. V této době mu však knížectví ještě nepatřilo, přestože se o tom již ve Vídni jednalo.²⁰² Zaháňské knížectví bylo Valdštejnovi prodáno až 1. září 1627 a v léno mu bylo dědičně postoupeno císařským listem z 15. února 1628. O den později bylo povýšeno na vévodství. Kupní cena 129 300 kop (150 900 zlatých) byla zaplácena penězi, které měl Valdštejn získat od císaře jako svůj plat. Měsíčně měl přislíbeno 5 100 kop (6 000 zlatých), a jelikož mu tento plat nebyl vyplácen od 25. července 1625, zbylo ještě 40 400 kop (47 200 zlatých), které byly Valdštejnovi pojištěny.²⁰³

Albrecht z Valdštejna se ještě nestihl začít těšit z nově nabyté Zaháně a už se mu naskytla příležitost dostat se k ještě prestižnější držbě. Plánovaná přestavba zaháňského zámku byla zdržena jednáními v Praze a Brandýse nad Labem na přelomu let 1627 a 1628. Zde právě v této době proběhla korunovace Ferdinanda na českého krále. Zároveň se zde řešila také otázka, co s meklenburským vévodstvím. Vévodové meklenburští, bratři Adolf Fridrich a Jan Albrecht, se totiž provinili proti císaři tím, že nechali projít dánská vojska a ještě je zásobovali.²⁰⁴ Císař se v tuto chvíli musel rozhodnout, co učiní. Na jedné straně byl Valdštejn se stem tisíc vojáků, které byl schopen sehnat a platit „z vlastního měšce“. Albrecht se mohl také odvolávat na precedens, který vznikl při předání Horní Falce Maxmiliánovi Bavorskému po bitvě na Bílé hoře. Na straně druhé byli Valdštejnovi odpůrci, kteří se obávali přílišného vzrůstu Valdštejnovy moci a zároveň argumentovali, že není možné jen tak vyměnit starý rod, který zde vládl již po staletí. Císař se nakonec rozhodl pro Valdštejna s jeho vojáky a přislíbil mu Meklenbursko.²⁰⁵

Valdštejn získal Meklenbursko císařským listem z 26. ledna 1628 nejprve jen do zástavy. Přesněji šlo o vévodství Meklenburské, knížectví Wenden, hrabství Schwerin a panství Rostock a Stargard. K tomu se připojilo ještě biskupství Schwerin, to vše v hodnotě 642 900 kop (750 000 zlatých).²⁰⁶ Oficiálně se mělo jednat pouze o zástavu do okamžiku splacení císařových dluhů Valdštejnovi. Již tehdy ale byl císařský list opatřen tajnými

²⁰² MANN, Golo, *Wallenstein: Sein Leben erzählte von Golo Mann*, Frankfurt am Mein 1971, s. 479.

²⁰³ BÍLEK, *Dějiny konfiskací II*, s. 734.

²⁰⁴ MANN, s. 508.

²⁰⁵ MANN, s. 511–513.

²⁰⁶ BÍLEK, *Dějiny konfiskací II*, s. 734.

dotatky, kterými císař Valdštejnovi Meklenbursko prodal a zároveň mu umožnil zvolit si tam vlastní nástupce.²⁰⁷ V léno bylo vévodství Valdštejnovi uděleno 16. června 1629.²⁰⁸

Ze svého nově nabytého Meklenburska se však Valdštejn netěšil příliš dlouho. Již v červnu 1630 se na pomořanském pobřeží vylodil švédský král Gustav Adolf, jenž záhy dopomohl meklenburským vévodům zpět k jejich majetku.²⁰⁹ Císař pak Valdštejnovi dal rezolucí z 16. dubna 1632 Hlohovské knížectví jako náhradu za Meklenbursko. Navíc byly přeneseny Valdštejnovy dluhy v hodnotě 342 900 kop (400 000 zlatých) na císařskou komoru. To vše si Valdštejn vymínil, než přijal císařovu žádost, aby se stal generalissimem císařských vojsk.²¹⁰

5. května 1628 ještě Valdštejn získal dvě panství, která ve většině literatury nejsou ani zmíněna. Jedná se o panství Amt Segeberg v Holštýnsku a Flinsberg.²¹¹

Obě slezská knížectví, která Valdštejnovi zůstala, byla po jeho odsouzení zkonfiskována a navrácena slezské komoře císařskými rezolucemi z 28. února a 7. března 1634. Zaháňské knížectví pak bylo roku 1646 postoupeno za 68 600 kop (80 000 zlatých) Václavu Eusebiovi z Lobkovic.²¹²

²⁰⁷ MANN, s. 514.

²⁰⁸ BÍLEK, *Dějiny konfiskací II*, s. 734.

²⁰⁹ Tamtéž, s. 740.

²¹⁰ Tamtéž, s. 742.

²¹¹ GRITZNER, M, *Das Wappen Wallensteins die ihm verliehenen kaiserlichen Diplome*, in: Heraldik-Wiki.

²¹² Tamtéž, s. 825.

Závěr

Třicetiletá válka změnila životy mnoha lidem. Významným mezníkem této války byla bitva na Bílé hoře, kde byli poraženi povstalci z řad českých stavů. Právě tato událost vyvolala velkou vlnu konfiskací, z níž těžili mnozí šlechtici v čele s Albrechtem z Valdštejna. Ten ze situace uměl vytěžit mnohé, a tak se stal nejen jedním z nejmajetnějších, ale zároveň jedním z nejmocnějších mužů v českých zemích.

Valdštejnovi se podařilo postupně získat titul nejprve knížete a nakonec vévody z Frýdlantu. Jen o něco málo později bylo i Frýdlantsko povýšeno na vévodství. Toto území v průběhu času získalo tak rozsáhlé výjimky, až se stalo jakýmsi státem ve státě, na nějž již české zemské úřady nedosáhly. Valdštejn zde dokonce plánoval vydat vlastní zemské zřízení. Tyto plány však byly zastaveny jeho násilnou smrtí v únoru 1634.

Velikost území, která Valdštejn získal díky pobělohorským konfiskacím, brzy přesáhla běžnou míru a oblast, kterou Valdštejn spravoval, zabírala široký pás od České Lípy na západě až po Hostinné na východě a od Mšena a Smidar na jihu až k Frýdlantu na severu. Valdštejn si je vysloužil nejen svou dlouhodobou vojenskou službou, ale hlavně svými poměrně velkými půjčkami císaři, jejichž připomínání si Albrecht velmi dobře naplánoval.

Největší část z tohoto územního celku zaujímala panství, jež původně patřila rodu Smiřických. Ta získal Valdštejn díky tomu, že zvítězil ve sporu o poručnictví nad posledním mužským členem rodu Jindřichem Jiřím, který byl slabomyslný. Dalšími faktory, které zde hrály určitou roli, byly aktivní účast Albrechta Jana, Jindřichova strýce, na povstání a jeho smrt roku 1618. Kvůli tomuto se totiž osudem majetků Smiřických zabývala konfiskační komise, jež nakonec tento celek rozdělila mezi Albrechta z Valdštejna, císařskou komoru a předsedu konfiskační komise Karla z Lichtenštejna.

Ne všechny statky, které Valdštejn získal, však zůstaly v jeho výlučném vlastnictví. Významnou část jeho knížectví či později vévodství tak činily statky lenní. Albrechtovým nejvýznamnějším leníkem se stal Maxmilián z Valdštejna. Ten se stal majitelem Mnichova Hradiště, Kláštera Hradiště nad Jizerou, Svijan a dalších statků. U většiny lenních statků si Albrecht z Valdštejna sám vybral, komu je svěří. Jistou část ale také tvořily statky, jež si jejich původní majitelé v manském postavení měli podržet ve vlastnictví až do okamžiku zaplacení. K tomu se ovšem Valdštejn často před svou smrtí nedostal. Je zajímavé, že zisk těchto statků se zkoncentroval do třech poměrně krátkých období. Prvním byl rok 1624, dále pak rok 1628 a poslední statky tohoto typu získal Valdštejn těsně před tím, než byl zabit v Chebu.

Po chebských událostech byly Valdštejnovy statky navzdory příslibům zkonfiskovány. Jejich osudy však šly různými směry. Lenní statky byly povětšinou ponechány jejich majitelům. Dále bylo třeba odměnit ty, kteří se podíleli na zabití Albrechta. Dalším, kdo se o statky ucházel, byl Maxmilián z Valdštejna, jehož Albrecht ustanovil svým univerzálním dědicem. Není možné říci, že by mu zbyly jen oči pro pláč. Ovšem z obrovského území, jež mu bylo odkázáno, získal „pouze“ ta panství, jež mu Valdštejn udělil v léno, a k tomu dostal ještě Hrubou Skálu. Velkou část území zkonfiskovaných statků císař využil ke splácení dluhů a vojenských pohledávek svému důstojnickému sboru. Ty statky, které Albrecht z Valdštejna věnoval své manželce Izabele Kateřině z Harrachu jako jitřní dar, jí byly ponechány.

Muž ctižádnostivý jako Valdštejn však nezůstal pouze u svých zisků v Čechách. Povedlo se mu získat i knížectví Zaháňské. Než se zde však stihl zařídit, již se mu naskytla možnost získat výrazně prestižnější Meklenbursko. Této příležitosti se chopil, a tak se stal roku 1628 meklenburským vévodou. Již o dva roky později však toto území obsadili Švédí a navrátili je původním majitelům. Útěchou Valdštejnovi mohl být zisk Hlohovska, jež mu císař věnoval jako náhradu, aby jej přiměl k návratu do čela svých vojsk.

Seznam použité literatury

BÍLEK, Tomáš Václav, *Dějiny konfiskací v Čechách po roce 1618*, Praha 1882.

BÍLEK, Tomáš Václav, *Dějiny konfiskací v Čechách po roce 1618: Část druhá*, Praha 1883.

GRITZNER, M, *Das Wappen Wallensteins die ihm verliehenen kaiserlichen Diplome*, in: Heraldik-Wiki, dostupné z internetové stránky: <https://heraldik-wiki.de/wiki/Das_Wappen_Wallenstein_und_die_ihm_verliehenen_kaiserlichen_Diplome_von_Maximilian_Gritzner>

JANÁČEK, Josef, *Valdštejn a jeho doba*, 2. vydání, Praha 2003.

Liste deutscher Bezeichnungen tschechischer Orte, in: Wikipedia: Die Freie Encyklopädie, verze 21. června 2016, dostupné z:

<https://de.wikipedia.org/wiki/Liste_deutscher_Bezeichnung_Orte>

MANN, Golo, *Wallenstein: Sein Leben erzählte von Golo Mann*, Frankfurt am Mein 1971.

PEKAŘ, Josef, *Kniha o Kosti*, Praha 1998.

SEDLÁČEK, August, *Hrady, zámky a tvrze České I–XV*, CD-ROM, Praha 2000.

STARÝ, Marek, *Frýdlantské vévodství a jeho státoprávní postavení v rámci České koruny*, in: MALÝ, Karel – SOUKUP, Ladislav (edd.), *Vývoj české ústavnosti v letech 1618–1918*, Praha 2006, s. 135–157.

STARÝ, Marek, *Absolutismus „na zelené louce“: K postavení zeměpána ve Frýdlantském vévodství*, in: SCHELLE, Karel – VOJÁČEK, Ladislav (red.), *Stát a právo v období absolutismu*, Acta Universitatis Masarykianae Brunensis, Iuridica, No. 295, Brno 2005, s. 249–258.

ŽUPANIČ, Jan – FIALA, Michal – KOBLASA, Pavel, *Šlechtický archiv c. k. ministerstva vnitra: Erbovní listiny Národního archivu, Státního oblastního archivu v Praze, Archivu hlavního města Prahy (dodatky), Archivu Národního muzea (dodatky)*, Praha 2014.

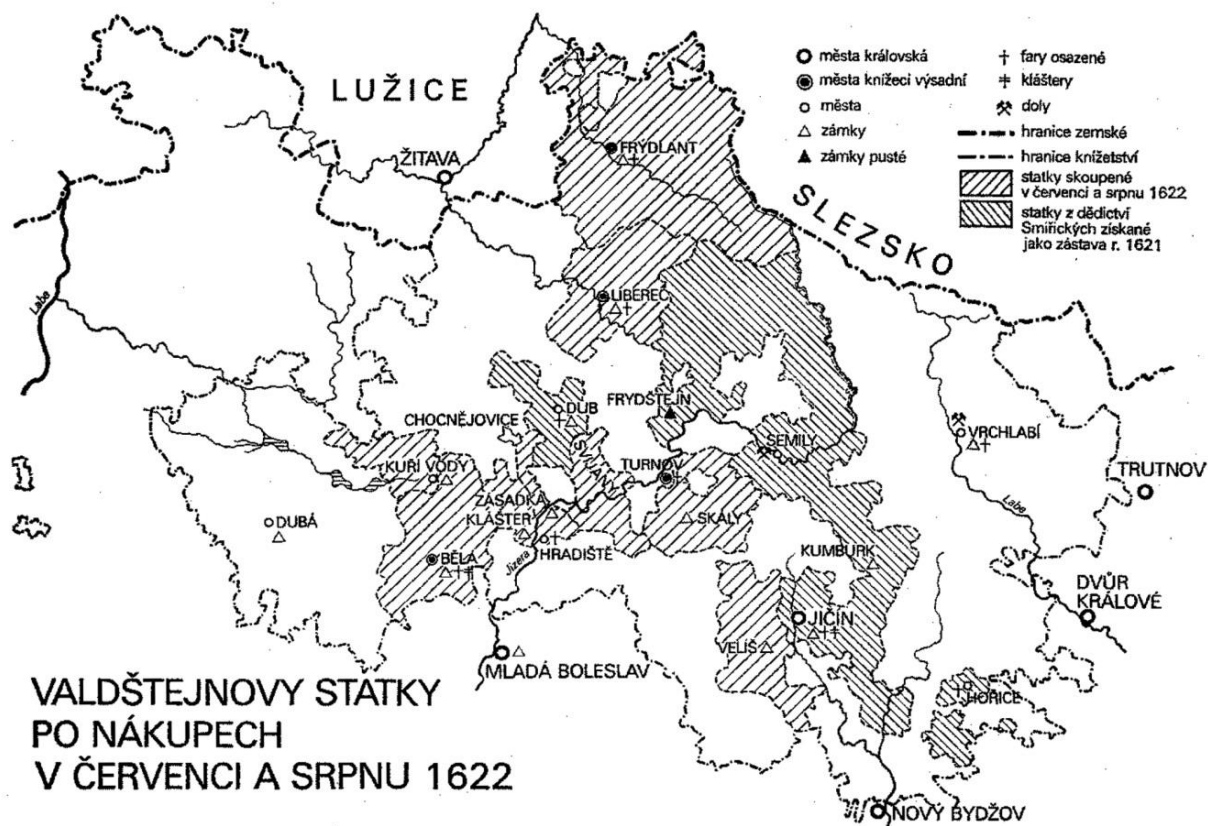
ŽUPANIČ, Jan, *Nová šlechta rakouského císařství*, Praha 2006.

Seznam příloh

Mapa 1 – Valdštejnovy statky po nákupech v červenci a srpnu 1622

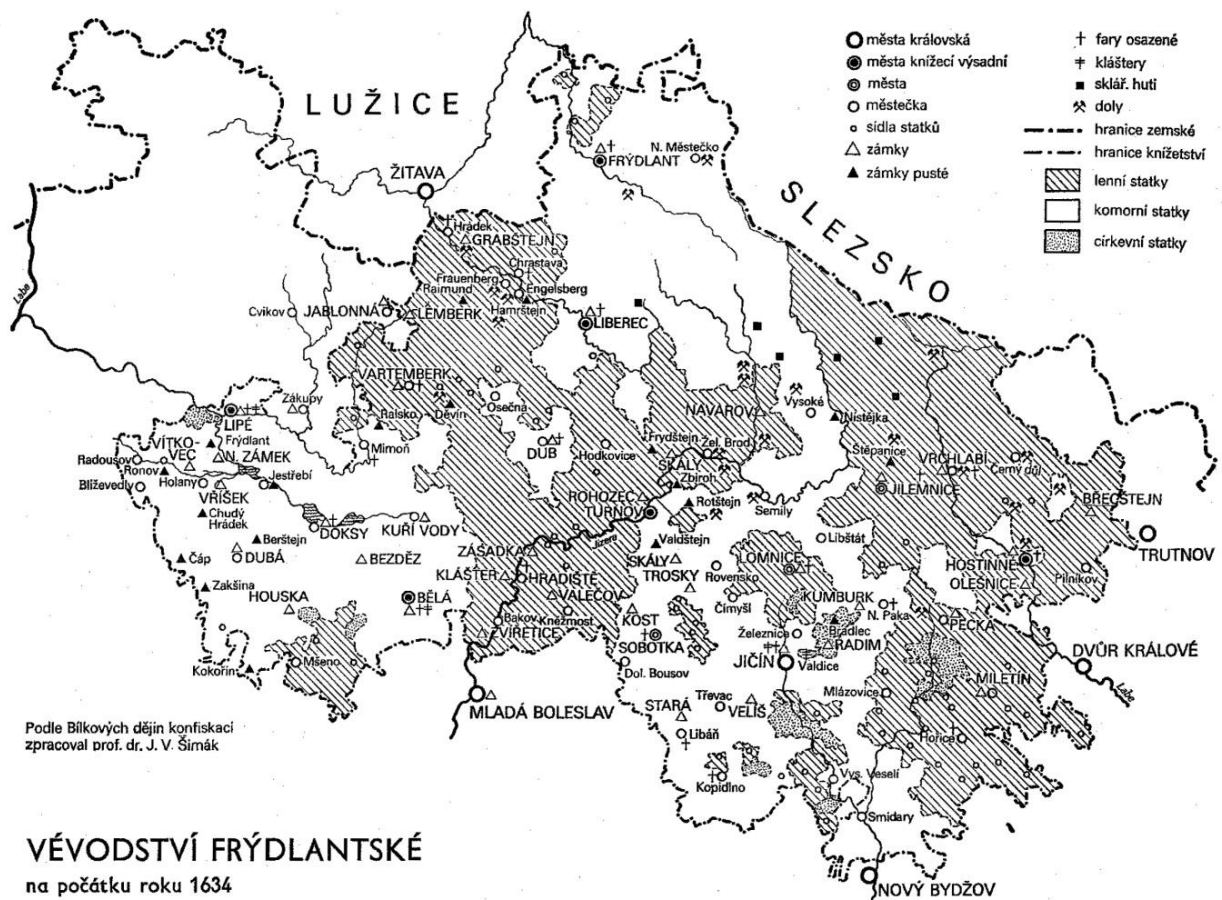
Mapa 2 – Vévodství frýdlantské na počátku roku 1634

Mapa 3 – Valdštejnova území v Meklenbursku, Zaháni a Frýdlantsku

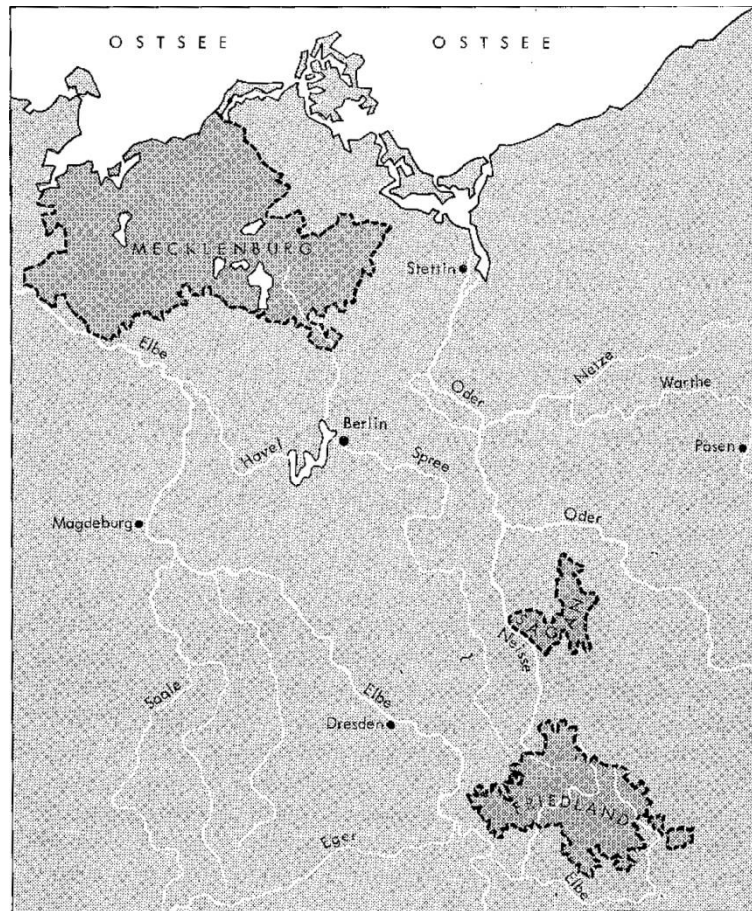
Mapa 1 – Valdštejnovy statky po nákupech v červenci a srpnu 1622

(zdroj: JANÁČEK, J., *Valdštejn a jeho doba*, 2. vydání, Praha 2003, s. 291)

Mapa 2 – Vévodství frýdlantské na počátku roku 1634

(zdroj: JANÁČEK, J., *Valdštejn a jeho doba*, 2. vydání, Praha 2003, s. 314–315)

Mapa 3 – Valdštejnova území v Meklenbursku, Zaháni a Frýdlantsku

(zdroj: MANN, G., *Wallenstein: Sein Leben erzählt von Golo Mann*, Frankfurt am Main 1971, s. 605)